

Gabriel-Andrei Timofte

**PĂRINTELE EVGHENIE HULEA
SFÂNTUL DE LA MUȘINOAELE**

Preluarea textului (fie în formă tipărită – în ziare, reviste, foi parohiale – sau în formă electronică, pe blog-uri sau site-uri) este liberă, cu menționarea exactă a sursei citate. Pentru varianta în formă electronică se va prelua textul postat pe www.areopag.ro.

© Pentru prezenta ediție, Editura Areopag

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TIMOFTE, GABRIEL-ANDREI

Părintele Evghenie Hulea : sfântul de la
Mușinoaele / Gabriel-Andrei Timofte. - București :

Areopag, 2024

ISBN 978-606-9678-44-2

Colecția Din temnițe spre Sinaxare

Gabriel-Andrei Timofte

**PĂRINTELE EVGHENIE HULEA
SFÂNTUL DE LA MUȘINOAELE**

Editura Areopag

București, 2024

CUPRINS

Prefața editorului	7
Prolegomene	9

Cronologia vieții Protosinghelului Evghenie Hulea

Nașterea, copilăria și studiile.....	11
Intrarea în viața monahală	15
Frate al Schitului Mușinoaele.....	15
Monah la Schitul Sihastru	17
Stareț al Schitului Mușinoaele.....	21
Mărturisitor al lui Hristos în temnițele comuniste.....	29
Arestarea.....	29
Propovăduitor în temnița de la Canal	33
Întoarcerea în libertate și reînchinovierea la Mănăstirea Mușinoaele.....	38
Deschiderea dosarului de acțiune individuală.....	45
Moartea și încheierea dosarului de acțiune individuală.....	49

Sfințenia vieții	52
Duhovnicul cu viață sfântă.....	52
Un creștin milostiv	57
Rugător înaintea lui Hristos	60
Argumente pentru canonizare	63
Reînhumarea osemintelor	68

Concluzii	71
------------------------	----

Anexe	73
<i>Ciprian Voicilă: Ofrandă sfinților, mucenicilor, mărturisitorilor din temnițele comuniste</i>	73

CUVIOSUL
MĂRTIRISITOR
SFÂNTUL DE
23 sept 1962.

EVGHENIE
HULEA
LA MUȘINAOELE



Prefața editorului

În prefața albumului *Chipuri ale sfințeniei*, de Aida Șușter Boțan, un album despre eroii credinței din perioada comunistă, PS. Damaschin Dorneanu, episcop vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, scria niște cuvinte de foc: „Rezultatul acestor îngemănări de chipuri și cuvinte? Un iconostas al mărturisitorilor. Și un sinaxar al inimii. Din el, când Duhul Sfânt va rându-i, se vor așeza nume și icoane și în calendarele Bisericii, după ce, mai întâi, vor rodi în filele de calendar ale sufletelor celor ce îi iubesc și traduc această dragoste în urmare a căii și a pildei. Căci, dacă pentru doar pentru acel *atunci* avem venerație, și nu ni-l facem un neîncetat *acum*, tare-mi este teamă că ochii lor, atât de senini, din chipurile care ne stau înaintea, se vor întrista atunci când vor privi spre cei ce, în această țară, n-au știut, ori n-au putut a le urma mărturisirea. Iar de vom îmbrățișa cu privirea, cu dorirea, cu inima icoanele lor făcute acum mai aproape și ni le vom aminti la tot pasul vieții, de la fiecare luând câte ceva, și pe toți împreună în comuniune de cuget și sfințenie cinstindu-i, bucurie le vom face lor. Și, mai presus de toate, fi-va bucuria lui Dumnezeu, după chipul Căruia fost-am toți plămădiți, că, iată, fiii Săi, de acum, I Se și aseamănă...”¹

Aceste cuvinte sunt un fel de ghid cu care pot fi citite toate cărțile despre sfinții închisorilor – și implicit și cea de față. Dacă îi iubim pe sfinții închisorilor, trebuie să traducem această iubire în

¹ *Chipuri ale sfințeniei*, de Aida Șușter Boțan, Editura George Tofan, Suceava 2022, p. 8.

„urmare a căii și a pildei”. Dar, înainte de a-i iubi, trebuie să-i cunoaștem. Nu putem să îi iubim fără să îi cunoaștem.

Există în Biserică o mulțime de sfinți necunoscuți, care sunt prăznuiți în Duminica tuturor sfinților, alături de sfinții ale căror nume le cunoaștem. Dar pe cei ale căror nume și vieți le știm din Sinaxare ne este mai ușor să îi chemăm în rugăciunile noastre.

Tânărul Gabriel-Andrei Timofte este un deschizător de drumuri. Prin munca lui de pionierat ne ajută să îl cunoaștem și să îl cinștim pe Părintele Evghenie Hulea, cel numit, pe bună dreptate, „Sfântul de la Mușinoae”.

Cuviosul stareț Emilian de la Mănăstirea Simonos Petras de la Sfântul Munte Athos spunea că a iubi și a cinsti cât mai mulți sfinți este un semn al evlaviei sănătoase. Prin această carte, în Sinaxarele inimilor noastre se așază, delicat, încă un sfânt. Care, chiar dacă nu este canonizat încă, poate va fi canonizat în anii care urmează.

Începerea canonizărilor sfinților închisorilor în anul 2025 este, fără îndoială, unul dintre cele mai importante evenimente din întreaga istorie a Bisericii de pe pământul românesc.

Cu cât evlavia populară va adăuga noi și noi nume pe listele de canonizare, cu atât mai aproape va fi momentul în care vom putea să îi cinștim în biserici pe acești robi ai lui Hristos. Între care, la loc de cinste, se află și Părintele Evghenie Hulea.

Pentru rugăciunile lui, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin.

Danion Vasile

PROLEGOMENE

Secolul XX poate fi numit fără echivoc secolul de aur al Bisericii Ortodoxe Române, datorită multitudinii de sfinți mărturisitori pe care Dumnezeu i-a dăruit neamului românesc în pofida sistemului de guvernare aflat pe atunci la putere, comunismul. Proaspăt instaurat în fruntea statului, Guvernul condus de Petru Groza avea să fie copia fidelă a sistemului sovietic de guvernare și, din 1948, după abdicarea Regelui Mihai, închisorile și coloniile de muncă aveau să se înmulțească și să fie „alimentate” cu forțe proaspete de muncă provenite din elita anticomunistă a țării.

Lucrarea de față reprezintă în proporție de 70% nucleul tezei de licență pe care am susținut-o în anul 2023 la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași, sub coordonarea pr. Prof. univ. dr. Ion Vicovan, decan al instituției academice respective. Diferența de 30% reprezintă o altă parte a cercetării, pe care am întreprins-o imediat ce am avut acces la documentele din fondurile arhivistice existente.

Motivația publicării acestei lucrări este una cât se poate de normală. La începutul cercetării aveam doar trei repere bibliografice, dintre care două articole de revistă. În acel moment, eram destul de deznădăjduit și apoi am început să-l pomenesc în rugăciunile mele către Dumnezeu pe Părintele Evghenie. Eram convins că mă va ajuta și că doar cu voia sa voi reuși să-i deslușesc tainele vieții. Cu timpul am reușit să adun cât mai multe documente și obiecte care i-au aparținut părintelui, să cunosc oameni care l-au cunoscut și să am acces la fondurile arhivistice existente. Părintele Evghenie a făcut minuni cu mine, iar cea mai

mare minune pe care o resimt zilnic, este aceea că-l simt ca fiind cel mai bun prieten al meu.

L-a mărturisit pe Hristos într-o perioadă în care Hristos nu avea voie să Se așeze în inimile oamenilor, fiindcă ar fi stat împotriva dezvoltării societății comuniste, însă istoria mântuirii ne-a arătat de foarte multe ori că voia lui Dumnezeu primează în acord cu libertatea oferită oamenilor. Hristos S-a așezat smerit în inima Părintelui Evghenie și a făcut din aceasta un locaș al iubirii de rugăciune, post, milostenie și ascultare.

Pentru publicarea acestei cărți, aduc alese mulțumiri în primul rând, lui Dumnezeu și Părintelui Evghenie Hulea, care m-au întărit pe parcursul întregului proces de cercetare și redactare a lucrării, iar în al doilea rând, pr. Prof. univ. dr. Ion Vicovan, îndrumătorul științific al cercetării, PC Ierom. Sofronie Nechita, starețul Mănăstirii Mușinoaele, PC Pr. Vasile Dabija, persoana care s-a ocupat îndeaproape de deșumarea osemintelor părintelui și de organizarea evenimentelor culturale dedicate acestuia, precum și domnului Danion Vasile, editorul acestei cărți.

Dragă cititorule, Părintele Evghenie nu a fost cunoscut și aclamat de mulțimi de oameni, dorindu-și, de cele mai multe ori, să se retragă în chilia sa sau în pustie. Așa și tu, la finalul lecturării acestui volum încearcă, atât cât te lasă inima și cât ai voință, să urmezi pilda vieții Sfântului de la Mușinoaele.

*3 ianuarie 2024, la împlinirea a 118 ani
de la nașterea Părintelui Evghenie Hulea*

CRONOLOGIA VIEȚII PROTOSINGHELULUI EVGHENIE HULEA

NAȘTEREA, COPILĂRIA ȘI STUDIILE

Probabil că nimeni nu s-ar fi gândit vreodată că o comună micuță din județul Galați va da Ținutului Vrancei și întregii României un sfânt mărturisitor al lui Hristos în temnițele comuniste. În comuna Poiana – cea care din vechi străbuni, prin așezarea de la Piroboridava (conform cercetărilor, cea mai veche așezare de la Poiana datează din timpul Epocii Bronzului), atât de importantă din punct de vedere istoric prin descoperirile arheologice și prin identificarea mai multor nivele de locuire, începând cu epoca bronzului și culminând cu secolul al II-lea d. Hr.¹ – avea să se nască Ioan Hulea, viitorul Evghenie monahul, preotul, duhovnicul, starețul, binefăcătorul și mărturisitorul lui Hristos în temnițele comuniste.

Din puținele informații pe care am reușit să le cercetăm vom încerca să creionăm într-un mod cât mai onest cronologia vieții Părintelui Evghenie Hulea, începând cu familia din care provine, legătura cu Biserica, studiile, continuând cu intrarea în viața monahală, detenția, prigoana și viețuirea lui întru Hristos.

Tânărul Ioan Hulea se naște în comuna Poiana² din raionul Tecuci, regiunea Putna³ (în prezent în județul Galați), la 3 ianuarie 1906⁴, după cum va declara el însuși mai târziu. În documentul eliberat de Primăria comunei Poiana la 28 august 1926⁵, găsim consemnată data de 24 ianuarie ca fiind dată oficială a nașterii pruncului Ioan. Data reală a nașterii sale a fost destul

de dificil de stabilit, întrucât în documentele eliberate de organele abilitate apar nu mai puțin de cinci date de naștere diferite, toate pe parcursul aceleiași luni. După cum se specifică și în documentul menționat mai sus, acesta a fost declarat la 26 ianuarie 1906 de către părinții săi, Ilie și Sultana. Probabil diferența de datare e legată de schimbarea calendarului de pe vechi pe nou, astfel încât după anul 1919 (când s-a adoptat oficial calendarul gregorian) data de 3 ianuarie consemnată inițial, în loc să devină 16 ianuarie, datorită lipsei unei evidențe oficiale corecte a celor nou născuți, aceasta este trecută ca fiind 24 ianuarie.

Părintele s-a născut în familia formată din Ilie⁶ și Sultana⁷ Hulea, țărani mijlocași⁸, fiind cel mai mic dintre copii. Mai avea o soră, Măriuca⁹, născută în anul 1901, și un frate, Vasile¹⁰, născut în anul 1903. Cei doi soți erau creștini practicanți, mergând în duminici și sărbători la biserică, învățând a citi și a se ruga cu ajutorul preotului din sat¹¹. Numele de familie este de origine munteană¹² și provine din substantivul „hulă”¹³, care în zona Munteniei înseamnă „ceață”, având și sensul de blasfemie sau surpătură, în celelalte zone ale țării. Cercetând Dicționarul Onomastic Românesc¹⁴, observăm că sub cuvântul „hulă” găsim și numele de familie „Hulea” alături de prenumele „Ioan”, exact cum s-a întâmplat și în cazul tânărului Ioan Hulea, viitorul Părinte Evghenie Hulea.

Este născut într-o familie nu foarte bogată din punct de vedere material, însă bogată duhovnicește datorită viețuirii celor doi părinți, Ilie și Sultana. Asemenea mării majorități a populației României din zona rurală, aceștia erau plugari¹⁵, o meserie pe care o practicau cu smerenie și devotament, mulțumind lui Dumnezeu pentru faptul că aveau ce pune pe masă și că în casa lor era liniște și înțelegere. Avera acestora

nu era mare, deținând locuința, 4,25¹⁶ ha de teren arabil și 0,5 ha de vie¹⁷.

Crescând într-o astfel de familie putem deduce faptul că acesta încă de mic a fost educat în spiritul ortodox, mergând la biserică, învățând să se roage și să-și asculte părinții, respectând porunca Domnului: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământul pe care Domnul Dumnezeuul tău ți-l va da ție” (Ieș. 20,12).

Din informațiile pe care le avem¹⁸, cunoaștem faptul că acesta a urmat patru¹⁹ clase primare în școala din localitate²⁰, finalizând studiile în anul 1919²¹, la vârsta de 13 ani. Este pus sub semnul întrebării numărul real de clase urmat de elevul Ioan Hulea, deoarece în Certificatul de Studii eliberat de Școala Primară din Poiana sunt menționate patru clase primare, iar în declarațiile sale, precizează că ar fi urmat șapte clase elementare²².

Tânărul Ioan a fost un elev bun care cu siguranță a reușit să se evidențieze într-un mod frumos prin statura morală pe care și-a format-o și prin dobândirea cunoștințelor necesare înțelegerii științei celei bune.

Părintele Evghenie Hulea nu a scris nicio operă teologică și nu a lăsat învățături scrise. Totuși, scrisul său caligrafic s-a păstrat²³ pe o fotografie²⁴ tip tablou realizată în anul 1937, în care îl putem observa lângă biserică de lemn ridicată în cinstea Maicii Domnului, având hramul Adormirea Maicii Domnului.

Din 1920 până în 1922, locuiește alături de părinții săi, ajutându-i la munca câmpului. În această perioadă de doi ani, până când va alege calea vieții monahale, merge constant la biserică și ia parte la adunările Oastei Domnului²⁵, fiind considerat un element mistic. La vârsta de 16 ani²⁶, în 1922, alege să-I urmeze lui Hristos, intrând ca frate la Schitul Mușinoaele²⁷. În

anul 1928²⁸ își finalizează serviciul militar la Regimentul 24 Infanterie din Tecuci, cu gradul de caporal²⁹, îndeplinind, totodată, funcția de curier la biroul Mobilizării din Tecuci. După finalizarea stagiului militar, până la 1 februarie 1930, locuiește din nou alături de părinții săi, în localitatea Poiana, până când iubirea față de Dumnezeu avea să se reînfirepe în inima și în sufletul său într-un cu totul alt chip decât s-ar fi așteptat părinții săi³⁰, nesupunându-se poftelor trupului, în cele din urmă alegând să se întoarcă la viața în mănăstire³¹.

INTRAREA ÎN VIAȚA MONAHALĂ

Frate la Schitul Mușinoaele³²

Viața monahală în zona Vrancei este una bogată, abundă de istorie, personalități marcante, dar și trăiri mistice ale monahilor și monahiilor care au trăit în așezările (mai târziu schiturile și mănăstirile) monastice formate de-a lungul vremii.

Aflată pe Valea Zăbrăuților, străbătută de râul cu același nume, din a doua jumătate a secolului al XVII-lea, din dorința și prin purtarea de grijă a Sfântului Sfințit Mucenic Teodosie, Mitropolitul Moldovei, Mănăstirea Mușinoaele (în vremea respectivă schit al Mănăstirii Brazi, mănăstirea de metanie a Sfântului Teodosie) strălucește ca un far pentru cei atrași spre o adevărată viață monahală.

Prin simplitatea și trăirea autentică a vieții monastice, *Schitul din Poiana Mărul cu Părul*³³ îl atrage pe tânărul Ioan Hulea, făcând din acesta un următor desăvârșit al cuvioșilor care au viețuit în aceste locuri, dar și un trăitor al rugăciunii inimii. Asemenea altor pustnici care au viețuit în această zonă³⁴, și tânărul Ioan Hulea alege să viețuiască în liniște, rugăciune și ascultare, practicând pravila călugărească și urmând îndemnurilor duhovnicului său, cel mai probabil un părinte de la Schitul Mușinoaele din acea perioadă.

Conform documentelor existente, tânărul Ioan Hulea intră oficial în obștea schitului la 7 iulie 1924³⁵. Chiar dacă în fondul arhivistic al Arhiepiscopiei Buzăului și Vrancei nu găsim consemnat acest lucru, conform mărturiei sale, intră în viața monahală la vârsta de 16 ani³⁶, în 1922, sub povățuirea părintelui

H. Teodorescu³⁷, superiorul Schitului Mușinoaele în acea perioadă.

Dintr-un referat din 4 august 1955³⁸, aflăm că fratele Ioan Hulea ar fi urmat cursurile Seminarului Monahal, însă nu este specificat care seminar, iar în arhiva Mănăstirii Mușinoaele nu se mai păstrează nici o informație, deoarece în 1959 mănăstirea este închisă, iar în cele din urmă vandalizată de săteni. Dar mergând pe firul tradiției, putem afirma că fratele Ioan Hulea a urmat cursurile unui seminar monahal din zona Vrancei sau chiar din nordul Moldovei în perioada imediat următoare intrării în viața monahală, cel mai probabil între 1924-1928.

În anul 1930³⁹ înaintează cererea de închinoviere la acest schit⁴⁰, alături de actele necesare: certificatul de naștere⁴¹, certificatul de naționalitate⁴², certificatul de bună purtare și precum că nu este căsătorit⁴³, certificatul prin care se adeverește că nu este dator la Stat⁴⁴ și dovada de eliberare din armată⁴⁵.

Din această perioadă de noviciat nu avem nicio consemnare și nicio relatare orală despre tânărul Ioan. Singurul document existent este Biletul de ieșire din obștea Schitului Mușinoaele, datat la 14 mai 1932, în care se arată că „fratele Ioan Hulea în tot timpul aflării sale sub ascultare a avut o purtare exemplară conf. [orm] vieții călugărești”⁴⁶. Nu se știe de ce a ales să părăsească obștea Schitului Mușinoaele, însă cert este că viețuirea părinților acestui schit îi va fi un far călăuzitor în vâltoarea încercărilor vieții. Chiar dacă părăsește pentru moment această obște, nu o va uita niciodată, în inima sa rămânând dorul după *Schitul din Poiana Mărul cu Părul*.

Monah la Schitul Sihastru

Prin nevoința schimonahului Sebastian și prin bunăvoința hatmanului Sandu Șendrea, în prima jumătate a secolului al XVI-lea s-a întemeiat Schitul Sihastru, aflat sub egumenia Părintelui Sebastian, un pustnic retras de la Mănăstirea Bogdana spre valea Siretului, în pădurile seculare ale Tecuciului⁴⁷. Acest părinte îmbunătățit a fost cel dintâi egumen al schitului și cel care îl va face cunoscut în epocă datorită minunilor săvârșite cu ajutorul lui Dumnezeu, vindecând bolnavii și folosind plantele medicinale în tratarea celor suferinzi.

În acest loc în care s-a nevoit Cuviosul Sebastian, a ajuns și Ioan Hulea să se retragă pentru a-L cunoaște pe Dumnezeu și pentru a se adânci în experiența trăirii mistice a rugăciunii inimii, ascultând chemarea de a intra în obștea acestui schit după ce timp de opt ani a viețuit ca frate la Schitul Mușinoaele. Astfel, la 15 mai 1932⁴⁸ a intrat ca frate la Schitul Sihastru. Demersurile înscrierii oficiale în obștea Schitului Sihastru au avut loc la scurtă vreme după intrarea în obște. La 2 august 1932⁴⁹, protoiereul de Tecuci a înaintat o cerere către Episcopul Lucian al Romanului⁵⁰ în vederea aprobării închinovierii fraților Ioan Hulea și Nicolae Floroiu. Astfel, la 12 august 1932 protoiereul de Tecuci a fost înștiințat că s-a aprobat închinovierea celor doi frați, urmând ca aceștia să fie „supuși tuturor regulilor monahale”⁵¹.

În perioada în care s-a nevoit la Schitul Sihastru a dobândit dorul după rugăciunea inimii, dragostea față de Maica Domnului și iubirea față de *Scara Sfântului Ioan*, pe care o citea într-atât de mult, încât reușise să o rețină pe de rost⁵², dând pildă de ascultare, reflecție și trăire autentică în spiritul patristic

celor pe care îi întâlnea. Se lupta cu patimile, biruindu-le prin rugăciune și ascultare, și nu a făcut pasul spre schima mică până când nu a considerat că este pregătit pentru acest nou botez.

După un an de la intrarea sa în obștea Schitului Sihastru, la 17 iunie 1933⁵³, fratele Ioan a înaintat o cerere prin care solicita să fie tuns în schima mică de starețul schitului, urmând ca acesta să-l călugărească⁵⁴ cu aprobarea episcopului Lucian al Romanului, dându-i numele Evghenie. Astfel, din 1933 până la finalul vieții pământești îl va avea ca ocrotitor pe Sfântul Mucenic Evghenie, prăznuit la 21 ianuarie. Asemeni Sfântului Mucenic Evghenie, care a fost supus la numeroase torturi deoarece mărturisea că Îl iubește pe Hristos⁵⁵, și Părintele Evghenie Hulea avea să aibă parte de multe nedreptăți, prigoniri și dureri, în acest mod urmând întru totul sfântului său ocrotitor.

Datorită faptului că a primit la călugărie numele Evghenie, în documentele Securității și în diferite dicționare ale mărturisitorilor din temnițele comuniste⁵⁶ i se va mai spune și Eugen Hulea⁵⁷, deoarece numele Evghenie este un derivat al numelui Eugen folosit în Rusia⁵⁸ și care în limba greacă înseamnă „de neam bun, nobil”⁵⁹.

După ce a fost călugărit, și-a dus viața monahală în continuare în obștea Schitului Sihastru, îndeplinind funcția de iconom⁶⁰. La scurt timp de la călugăria sa, observându-i calitățile vocale, dar și râvna pentru cele sfinte, starețul schitului l-a propus pentru a fi hirotomit diacon. Nu din mândrie a acceptat această nouă ascultare, ci din dragoste față de Dumnezeu și față de starețul său, pe care îl iubea ca pe un părinte. Astfel, la 4 august 1933, printr-o scrisoare a protopopului de Tecuci, i s-a adus la cunoștință Episcopului Lucian al Romanului de propunerea starețului, menționând că

monahul Evghenie „îndeplinește întru totul condițiile legale și canonice pentru această chemare”⁶¹. La doar câteva zile distanță, pe 10 august 1933⁶², arhiereul-vicar al Episcopiei Romanului, Ilarion Băcăuanul, a aprobat hirotonia întru diacon a monahului Evghenie, urmând ca acesta să fie examinat în apropierea datei ce va fi ulterior stabilită pentru hirotonie.

Luna august a anului 1933 trebuia să fie cea mai încărcată de bucurii duhovnicești pentru tânărul monah Evghenie, însă, după cum aminteam mai sus, ispitele din partea vrăjmașului și ale potrivnicilor nu au întârziat să apară. Cel mai probabil din pură invidie, o parte din obștea schitului a alcătuit o plângere privind comportamentul neadecvat al tânărului monah și au reușit să-l amăgească pe stareț să o semneze. Această plângere a fost înaintată la 24 august 1933⁶³ către episcopul Romanului, iar între paragrafele 3-4 erau cuprinse învinuirile ce i se aduceau. Prin urmare, în paragraful al treilea era menționat că are o „atitudine nepotrivită cinului din care face parte”⁶⁴, iar în următorul că „în noaptea de 23-24”⁶⁵ susnumitul monah a plecat, sfidând prin aceasta autoritatea starețului respectiv, spunând părinților că nu are nevoie de stareț”⁶⁶. În ultimul paragraf, „starețul” revenea asupra recomandării sale ca monahul Evghenie să fie hirotonit și insista pe trecerea unui timp pentru ca acesta să fie ispitit. De faptul că cele expuse mai sus reprezentau niște fabulații ale unor monahi nemulțumiți ne îndreptățează un raport realizat de protopopul Tecuciului la cererea arhiereului Ilarion Băcăuanul. Prin urmare, la 19 septembrie 1933, protopopul de Tecuci a înaintat Raportul nr. 2975⁶⁷ prin care susținea că Raportul nr. 108 al Schitului Sihastru era „o manevră menită a compromite pe superior”⁶⁸. Alături de Raportul Pro-

topopiatului Tecuci a fost trimisă și o declarație a ieromonahului Corneliu Georgescu, cel mai probabil duhovnicul monahului Evghenie, care întărea informațiile prezentate de Protopopiat. Mai mult, din această declarație se arată că monahul Evghenie nu a părăsit schitul fără binecuvântare, așa cum se susține în Raportul nr. 108, ci a primit binecuvântarea duhovnicului său pentru călătoria la Episcopie⁶⁹, fiindcă starețul schitului lipsea, iar Părintele Corneliu era desemnat să-l înlocuiască.

Un răspuns din partea conducerii Episcopiei Romanului, privitor la Raportul nr. 108, nu este dat sau cel puțin noi nu am găsit nicio consemnare sau vreun document semnat de vreun ierarh în acest sens. Însă, cert este că din 23 august părintele Evghenie Hulea se afla la reședința episcopală, pentru a fi cercetat în vederea hirotoniei. Pe 4 octombrie⁷⁰ i-au fost verificate cunoștințele referitoare la rânduielile bisericesti și a fost declarat apt de către Comisia pentru examinarea Monahilor candidați la hirotonie în Ierodiaconi și Ieromonahi, pentru a fi hirotonit diacon⁷¹.

La 6 octombrie a fost cercetat (spovedit) de către duhovnicul său, care a precizat că monahul Evghenie „nu are niciun caz care l-ar putea împiedica de la hirotonie”⁷². Prin urmare, după o perioadă plină de ispite, pe 9 octombrie a primit hirotonia întru diacon în Biserica Precista Mare prin punerea mâinilor arhierelui Ilarion Băcăuanul din Roman, fiind condus la sfântul altar de diaconul Timotei Chiosa. Din momentul hirotoniei până pe 17 octombrie a fost oprit la episcopie, pentru a face practică, iar apoi a fost trimis la Schitul Sihastru pentru a-și continua ascultarea⁷³.

Părintele Valerian Grecu, cel care a viețuit o perioadă în Schitul Sihastru și care l-a cunoscut pe Părintele Evghenie Hulea, ne mărturisește faptul că în

obștea schitului se vorbea despre sfințenia pe care o dobândise Părintele Evghenie⁷⁴ și relatează faptul că Părintele Evghenie Hulea s-a retras timp de o săptămână la Schitul Sihastru⁷⁵ (după ce fusese ales stareț al Schitului Mușinoaele) pentru a discuta cu starețul Dosoftei Mocănașu problemele pe care le întâmpina și situația dramatică în care se afla Biserica Ortodoxă Română din pricina totalitarismului impus de noul sistem de conducere a țării.

A viețuit în obștea Schitului Sihastru până când avea să fie trimis să facă ascultare la Schitul Mușinoaele, întâia vatră sihăstrească în care fusese primit. Prin urmare, la 18 iulie 1935, la numai trei ani de când se retrăsese în acest schit, după o pregătire solidă asupra a ceea ce înseamnă viața de mănăstire și ascultarea, a părăsit obștea Schitului Sihastru retrăgându-se la *Schitul din Poiana Mărul cu Părul*.

Stareț al Schitului Mușinoaele

Deprinzându-se cu rugăciunea, ascultarea, citirea cărților sfinte și trăirea în duh patristic, a fost chemat la cârma Schitului Mușinoaele, fiind numit stareț de Episcopul Lucian al Romanului și primit de obștea schitului la 19 iulie 1935⁷⁶.

Perioada în care a fost stareț al obștii Schitului Mușinoaele a reprezentat o reală problemă din punct de vedere istoric. Putem spune liniștiți, alături de marea majoritate a autorilor⁷⁷ care au scris despre subiect, că Părintele Evghenie Hulea a fost vreme de aproximativ 18 ani stareț al Schitului Mușinoaele (în două perioade: 1935-1949, respectiv 1955-1959), însă conform documentelor, acesta a fost stareț al acestui schit vreme de 14 ani, între 1935-1949, deoarece, după

întoarcerea din detenție, acesta a primit cea mai grea lovitură a vieții sale (și nu va mai putea fi stareț), însă despre aceasta vom vorbi mai în detaliu într-un subcapitol următor.

Ierodiaconul Evghenie s-a reîntors acasă făcând din acest schit o „casă” a samarineanului milostiv și o „școală” a deprinderii rugăciunii inimii. Această mănăstire a fost îndrăgită cu totul de Părintele Evghenie, fiind transformată într-o grădină a Maicii Domnului⁷⁸ și într-o oază de liniște, în care puteai să comunici cu Dumnezeu prin asumarea rugăciunii inimii de către minte, trup și suflet.

În momentul în care Părintele Evghenie a fost ales egumen al Schitului Mușinoaele, din obștea schitului niciun viețuitor nu era hirotonit preot, ceea ce însemna că acea comunitate monahală era lipsită de cea mai importantă slujbă, Sfânta Liturghie. Prin urmare, la 9 august 1935⁷⁹, protopopul de Mărășești a înaintat o solicitare către episcopul de Roman pentru a putea fi hirotonit preot ierodiaconul Evghenie. Cererea a fost aprobată, iar la 10 august 1935⁸⁰, într-o zi de sâmbătă, la Catedrala „Sfânta Cuvioasă Parascheva” din Roman a fost hirotonit preot de același ierarh care l-a hirotonit și diacon, Ilarion Băcăuanul⁸¹.

Biserica de lemn în care se rugau călugării schitului data din perioada starețului Dimitrie, fiind construită între 1839-1841, însă era într-o stare avansată de degradare din cauza trecerii timpului, a fenomenelor naturale, dar și a nepăsării înaintașilor. Astfel, în 1940, Părintele Evghenie a luat decizia de a ridica o nouă biserică, asemănătoare celei ridicate de starețul Dimitrie, din bârne de lemn și căptușită în exterior cu scândură⁸². Arătându-se un ales iubitor al Maicii Domnului, dar și un păstrător al dorinței înaintașilor săi, Părintele Evghenie a stabilit ca noua biserică să

primească tot hramul *Adormirea Maicii Domnului*, având-o în mod direct protectoare pe Maica Domnului. Chiar dacă nu se mai găsește nici un document în acest sens, considerăm că o dată cu sfințirea noii biserici a primit rangul de protosinghel, ca o încununare a tuturor nevoițelor și strădaniilor necesare edificării unui nou locaș de cult.

În acea perioadă era apreciat în mod deosebit un pictor de biserici italian, Adolf Cantini, fiul pictorului Oreste Cantini, care pictase mai multe biserici din zona Vrancei (printre care și biserica din localitatea Fiti-onești⁸³). Părintele Evghenie Hulea și-a dorit ca noua biserică să aibă un veșmânt frumos și a hotărât să-i încredințeze lui această frumoasă lucrare. Astfel, între 1945-1949⁸⁴, a avut loc pictarea bisericii în stil neobizantin. În prezent se mai păstrează unele elemente din catapeteasma originală, precum ușile împărătești și crucea aflată în vârful acesteia, dar și actuala icoană, ce o reprezintă pe Maica Domnului cu Pruncul, din Paraclisul *Pogorârea Sfântului Duh*. Din păcate, din cauza vitregiilor timpului și a pustiirii mănăstirii începând cu anul 1959, această biserică a ajuns într-o stare avansată de degradare și a fost demolată în anii '80, în locul ei ridicându-se o altă biserică, de data aceasta de zid, în timpul stăreției Părintelui Cleopa Nechita.

În perioada stăreției Părintelui Evghenie Hulea, curtea Schitului Mușinoaele cuprindea biserica *Adormirea Maicii Domnului*, un rând de chilii necesare viețuitorilor (în jur de 10-12 la 1 august 1943⁸⁵), o clopotniță din lemn, anexele gospodărești, cimitirul și un lac. În exteriorul gardului de lemn, mănăstirea deținea mai multe hectare de pădure, care i-au fost ulterior confiscate în mod abuziv de către regimul comunist, însă care, după 1990, vor reintra în posesia mănăstirii.

Programul liturgic al schitului era asemenea celui care se practica și la Mănăstirea Sihăstria din nordul Moldovei: zilnic Sfânta Liturghie alături de cele Șapte Laude bisericești, privegheri în cinstea Maicii Domnului, citirea la Psaltire, acatistul zilei, iar vinerea Taina Sfântului Maslu⁸⁶.

După cum se poate observa, în perioada stăreției Părintelui Evghenie Hulea a avut loc o revigorare a Schitului Mușinoaele pe care o putem clasifica astfel: pe de o parte, din punct de vedere administrativ, Schitul Mușinoaele se bucura de o reînnoire a bisericii și a clădirilor care o împrejmuiau, iar, pe de altă parte, o înflorire duhovnicească a vieții monahale, prin care Părintele Evghenie Hulea își dorea să „zidească” în sufletele monahilor dorul după Dumnezeu și trăirea autentică a monahismului ortodox. Trebuie menționat faptul că Mănăstirea Mușinoaele se află la 18 km distanță de prima localitate, Fitionești, și nici până în prezent nu este alimentată cu energie electrică, folosindu-se, atât la serviciul divin cât și la activitățile gospodărești, lumânarea ca sursă de lumină.

Pentru o perioadă de timp, asemeni Schitului Sihastru, și Schitul Mușinoaele a aparținut de Episcopia Romanului, care în acea perioadă îl avea în fruntea sa pe Episcopul Lucian Triteanu (1932-1947). Astfel, în Arhiva Episcopiei Romanului există câteva documente referitoare la trei viețuitori ai schitului: monahul Veniamin Iorga cerea să fie tuns schimnic la vârsta de 56 de ani⁸⁷, ieromonahul Mihail Hotar solicita să fie tuns tot schimnic, având vârsta de 75 de ani⁸⁸, iar ieroschimonaful Atanasie Olteanu își dorea transferul la Schitul Buluc, deoarece era bolnav, iar acest schit se afla aproape de Odobești, localitate de unde putea primi tratament medical⁸⁹.

Situația ieroschimonahului Atanasie Olteanu era una mai controversată, deoarece acesta i-a adresat Episcopului Lucian o scrisoare prin care își cerea transferul la 1 iulie 1942, iar la data de 2 iulie⁹⁰ deja era dispărut din schit. Mai mult, pe lângă lucrurile sale, luase și o ladă cu scule de la schit, pe care o dusesse la o casă din apropiere⁹¹. Situația ieroschimonahului Atanasie Olteanu nu apare menționată mai departe în documentele existente. Episcopul Lucian a dat următoarea hotărâre: să se întoarcă la Mușinoarele⁹².

Din păcate nu mai trăiește niciun viețuitor de-al mănăstirii din timpul stăreției Părintelui Evghenie Hulea, ultimul monah care a dat mărturie despre el și care a fost tuns în monahism tot de către el fiind Părintele Ierodiacon Iosif Sandu, care a trecut la Domnul în anul 2013. Într-o fotografie⁹³ din anul 1938, din ziua praznicului Izvorului Tămăduirii, după săvârșirea Sfintei Liturghii și a Slujbei Aghesmei, Părintele Evghenie Hulea este surprins ținând în mâna stângă un pahar de agheasmă, așezat fiind pe o bancă de lemn din curtea schitului, fiind îmbrăcat în hainele monahale și cu un zâmbet smerit ce îi scoate în evidență ochii. Analizând această fotografie, ne putem da seama de starea duhovnicească atât a părintelui cât și a obștii pe care acesta o conducea. Seriozitatea era împletită cu voia cea bună, iar organizarea și buna administrare a lucrurilor erau îmbinate cu ascultarea și tăierea vocii. Există o dorință arzătoare a viețuitorilor de a primi schima cea mare⁹⁴, iar acest lucru se poate datora doar unei trăiri autentice a viețuirii monahale, cu toate obstacolele pe care aceasta le presupune.

La sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, o mulțime de soldați germani se ascundeau în munți, pentru a putea fugi de furia Armatei Roșii. Astfel, și în

zona Schitului Mușinoaele se ascundea un grup de treizeci de soldați germani, pe care, în 1945⁹⁵, Părintele Evghenie Hulea alături de Părintele Emilian Nichifor⁹⁶, ierodiaconul schitului, i-a găzduit în chiliile schitului, oferindu-le hrană și arătându-le drumul în munți⁹⁷, pentru ca aceștia să ajungă în siguranță la familiile lor. Părintele Evghenie Hulea nu și-a trădat țara, așa cum a fost acuzat de către oamenii politici ai vremii, ci și-a manifestat iubirea creștină care poate birui orice graniță, dând dovadă de milă și dragoste față de aproapele aflat în lipsuri și suferință. În acest mod a împlinit porunca Domnului care zice: *Milă voiesc, iar nu jertfă* (Mt. 9, 13) și a urmat pilda samarineanului milostiv. Dar această faptă nu avea să rămână neobservată de oamenii răuvoitori, astfel că un localnic, care avea locuința aproape de schit și care a aflat ceea ce făcuse părintele, l-a denunțat la Securitate⁹⁸. Începând din acest moment și până în anul 1949, când aveau să fie arestați, atât el cât și Părintele Emilian Nichifor, încep să fie urmăriți de Securitate, aceasta infiltrând oameni nevoiași⁹⁹ la schit, în vederea denunțării activității „dușmănoase” împotriva țării dusă de cei doi monahi.

După începerea perioadei de urmărire, Părintele Evghenie Hulea nu și-a negat faptele cele bune și nici orientarea către libertate și adevăr, ci a susținut, așa cum știa el mai bine, oamenii care luptau împotriva regimului comunist și a bolșevizării statului.

După instaurarea regimului comunist tot mai mulți oameni, formând grupuri de rezistență anticomunistă, se retrăgeau în munți. În această perioadă, în zona Schitului Mușinoaele¹⁰⁰, activitatea anticomunistă a grupului de rezistență care a activat în perioada 1948-1950 era condusă de frații Ion și Cristea Paragi-

nă. Din mărturiile pe care le avem¹⁰¹, aflăm că Părintele Evghenie Hulea și Părintele Teodosie Filimon de la Schitul Brazi nu au fost pasivi la evenimentele ce aveau loc, ci au încercat să susțină activitatea grupului prin ceea ce puteau furniza (alimente, îmbrăcăminte, medicamente, bani etc.), astfel încât aceștia să aibă tot ceea ce le era necesar supraviețuirii în munți.

Ion Paragină a scris despre aceasta: „În vara aceea (1948 – n.n.), am stabilit două puncte prin care puteam fi aprovizionați cu alimente: Schitul Mușinoaele și Schitul Brazi, respectiv prin starețul Evghenie Hulea și starețul Teodosie Filimon”¹⁰². După cum am menționat mai sus, aceștia le furnizau toate bunurile materiale de care aveau nevoie, însă, mai presus de acestea, cel mai important eveniment era atunci când partizanii se împărtășeau cu Trupul și Sângele Domnului, căci spune mai departe Ion Paragină în jurnalul său – „Părintele trimitea zilnic hrană caldă pentru partizani, îi spovedea și îi împărtășea duminicile, când aceștia, prin rotație, participau la slujbele de la Mănaștere”¹⁰³.

Prezența Părintelui Evghenie Hulea în mijlocul partizanilor era văzută de aceștia ca o mângâiere venită de la Dumnezeu prin care se puteau face părtași, încă de acum, bucuriei cele veșnice. Părintele era un purtător, dar și un aducător al bucuriei, prin care aceștia simțeau că Dumnezeu le este alături, conform mărturiei partizanului Tit Liviu Mălăncescu¹⁰⁴.

Dar în grupul de partizani s-au infiltrat persoane care lucrau pentru Securitate și se prezentau sub o identitate falsă. Una dintre ele a fost Mauriciu Strul, colonel al Securității din Galați¹⁰⁵. Imediat după arestarea grupului Paragină Securitatea află de legătura existentă între Schitul Mușinoaele și Grupul Paragină,

adică de legătura Părintelui Evghenie Hulea cu partizanii din grupul respectiv.

Părintele Evghenie Hulea s-a văzut nevoit să-și asume rolul de apărător și erou al luptei anticomuniste. Dându-și seama că doctrina comunistă nu face altceva decât să limiteze prin teroare orizonturile de cunoaștere ale omenirii, părintele a acționat în mod direct, susținând cel mai cunoscut grup de rezistență anticomunistă din Vrancea. Asemeni evenimentului legat de prizonierii germani, și ajutorul oferit partizanilor din Grupul Paragină a fost considerat de regimul comunist o ofensă adusă Statului. De aceea, prima perioadă de stăreție a Părintelui Evghenie Hulea s-a încheiat. Următorul stareț al schitului a fost ucenicul său, Părintele Isac Borș, care îi va fi alături indiferent de ceea ce avea să pătimizească.

MĂRTURISITOR AL LUI HRISTOS ÎN TEMNIȚELE COMUNISTE

Arestarea

După arestarea membrilor din grupul de rezistență anticomunistă condus de Ion Paragină a avut loc evenimentul mult așteptat de către opoziția mărturisirii iubirii față de neam și de patrie: astfel, pe 16 octombrie 1949¹⁰⁶ Părintele Evghenie Hulea a fost arestat, alături de Părintele Emilian Nichifor, și preluat de Securitatea din Galați.

Fiind adus la Securitatea din Galați, locul unde avea să și primească prima sentință, a fost preluat de comuniști conform „tiparului”: i-a fost atribuit un număr matricol (611)¹⁰⁷ și i s-a făcut o descriere amănunțită a vieții și activității sale de până atunci, toate aceste detalii fiind trecute în *Fișa matricolă penală* de către G. Lungu. Aceștia au încercat să afle de la Părintele Evghenie Hulea, prin orice mijloace, detaliile legate de confesiunile membrilor din Grupul Paragină pe care părintele îi spovedea¹⁰⁸. Deoarece Părintele Evghenie Hulea a refuzat să divulge secretul spovedaniei, aceștia au recurs la bătaie, aplicându-i lovituri groaznice, pe care le-a primit fără nicio cârtire. Părintele Evghenie Hulea era un adept al respectării intimității actului confesional și un păstrător al canoanelor stabilite de Părinții Bisericii. Deviza pe care se baza Părintele Evghenie Hulea era următoarea: „Taică, ce intră sub patrafir numai Dumnezeu știe”¹⁰⁹. Comuniștii acelei perioade, atei declarați, încercau să impună în doctrina comună un ateism bazat pe divinizarea „Părintelui Stalin”, astfel

spusele părintelui reprezentau pentru aceștia povești necredibile, bazate pe falsitate și pietism exagerat.

Pentru că părintele nu a acceptat să fie turnător, Securitatea a acționat în speranța că îl va prinde în plasa ei. Părintele a încercat să scape, însă a refuzat directivele securiștilor, respectând angajamentele față de Dumnezeu. Motivul invocat de comuniști pentru arestarea Părintelui Evghenie Hulea îl găsim într-o Notă din 30 septembrie 1950, a Direcției Generale a Securității Poporului (D.G.S.P.) privind manifestările dușmănoase ortodoxe din țară, în care se menționează următoarele: „Hulea Ioan (Evghenie), stareț la schitul Moșinoaietele-Tecuci; în anul 1945 a adăpostit prizonieri germani, ajutându-i cu alimente; a fost membru activ în organizația «Totul pentru țară»¹¹⁰, făcând propagandă în favoarea acestei organizații”¹¹¹, iar referitor la Părintele Emilian Nichifor – ierodiaconul Schitului Mușinoaele – „Nichifor Ilie (Emilian), diacon la schitul Moșinoaietele-Tecuci a găzduit și ajutat elemente legionare în munți”¹¹². Tot în această Notă, la finalul ei se menționează că „aceste elemente creează în rândul mănăstirilor respective o stare de spirit nefavorabilă regimului”¹¹³.

Referitor la activitatea pe care ar fi întreprins-o Părintele Evghenie Hulea în Partidul „Totul pentru Țară”, ținem să menționăm faptul că nu există nicio dovadă scrisă referitoare la aderarea sa la această organizație politică, cu excepția acestei Note de Securitate din 30 septembrie 1950, care doar amintește că părintele a făcut parte din gruparea politică „Totul pentru Țară”, cel mai probabil pentru a avea un motiv valid în privința arestării sale. De asemenea, în Fișa Matricolă Penală¹¹⁴, emisă de Penitenciarul Galați la 23 octombrie 1949, se menționează faptul că „Aparența politică a deținutului în prezent nu există, iar

în trecut nu a existat niciun fel de (activitate) politică”¹¹⁵.

Pe 17 octombrie 1950¹¹⁶, la Tribunalul Militar din Galați a avut loc procesul prin care urma să fie judecat Grupul Paragină. Acest proces era socotit, la vremea respectivă, cel mai mare proces politic din țară, însă a durat doar trei zile. După apelul făcut pentru identificarea grupului din pădure, a urmat apelul și identificarea celorlalți „membri” care erau în afara grupului, dar prezentau legături cu aceștia. Printre cei strigați se afla și Părintele Evghenie Hulea¹¹⁷, în speranța că membrii Grupului Paragină îl vor recunoaște și că vor prezenta mărturii împotriva sa. Însă situația nu a fost așa, pentru că nimeni nu a dorit să îl denunțe. Faptele de care era acuzat atât Părintele Evghenie Hulea, cât și întreg Grupul Paragină, erau următoarele: „uneltire contra ordinii sociale, uneltire contra clasei muncitoare, instigare la răscoală și opunere la colectivizare, frânarea procesului de înaintare a cuceririlor de la 23 august 1944... Aceste grupuri de bandiți din Vrancea, ca toate celelalte din țară, desfășurau o propagandă dușmănoasă și de ură împotriva marii noastre prietene de la răsărit, U.R.S.S., eliberatoarea noastră și a întregii lumi de sub robia fascismului și a capitalismului”¹¹⁸.

Astfel, la 18 octombrie 1950, prin sentința nr. 841 a Tribunalului Militar Galați¹¹⁹, Părintele Evghenie Hulea a început în mod oficial drumul prin închisorile comuniste, fiind condamnat la 8 ani de închisoare corecțională, 4.000 lei amendă corecțională¹²⁰, 1 an interdicție corecțională pentru „delictul de uneltire împotriva ordinii sociale”¹²¹ și a fost obligat să achite 3.000 lei cheltuieli de judecată¹²², din pricina faptului că „a sprijinit activitatea clandestină a «bandei Paragină, bandă cu caracter legionar»”¹²³. Această sentință

prevedea începerea pedepsei din 16 octombrie 1949¹²⁴, momentul arestării sale.

După primirea sentințelor de către toți deținuții, aceștia au fost duși la Penitenciarul Galați și nu în arestul Securității. Părintele Evghenie Hulea era închis alături de Ion Paragină, Mihai Timaru, Gheorghe Filimon, Gigi Bandrabur și mulți alți membri ai lotului Paragină, în Camera „Salon 2”¹²⁵. În Penitenciarul Galați se aflau patru astfel de camere care aveau un scop bine definit: oamenii încarcerați care erau judecați și condamnați erau ținuți în aceste camere mari (numărul deținuților varia între 150 și 200¹²⁶), până când se formau loturi care urmau să fie trimise la închisorile de execuție a pedepsei sau în coloniile de muncă, la Canal sau în mină. În perioada în care a stat aici (câteva luni), Părintele Evghenie Hulea era scos zilnic, timp de o oră, la plimbare în curtea închisorii, alături de restul deținuților. Acolo se putea vedea cu ceilalți și puteau comunica prin semne. Traiul în Camera „Salon 2” nu era unul foarte bun¹²⁷, însă erau mulțumiți că nu stăteau în frig și nu erau bătuti, așa cum se obișnuia în arestul Securității.

La o zi distanță de la pronunțarea sentinței prin care urma să fie încarcerat timp de 8 ani, Părintele Evghenie Hulea, alături de o mare parte din partizanii Grupului Paragină, au făcut recurs la pedeapsă¹²⁸, prin cererea nr. 13.859 din 19 octombrie 1950¹²⁹. Astfel, la 30 decembrie 1950¹³⁰ a fost depusă către Tribunalul Militar Galați, cererea prin care un număr de 62 de deținuți solicitau recurs la pedeapsa inițială. În cele din urmă, prin Decretul nr. 399 din 28 februarie 1951¹³¹, a Curții Militare de Casație și Justiție, i s-a redus pedeapsa, din oficiu, de la 8 la 5 ani, recursul inițial al părintelui fiind respins.

Pe data de 14 martie 1951¹³², s-a emis un nou Mandat de Arestare pe numele Părintelui Evghenie Hulea, prin care Parchetul Tribunalului Militar Galați a hotărât întemnițarea Părintelui Evghenie Hulea la Penitenciarul din Galați, în vederea executării pedepsei începute la 16 octombrie 1949.

După o perioadă de aproximativ 4 luni, aproape toți membrii Grupului Paragină au fost repartizați la coloniile de muncă sau la închisorile de execuție. Momentul în care s-au despărțit a fost unul emoționant – deținuții își strângeau mâinile și se îmbrățișau, însă acest moment era ironizat de către paznicii Penitenciarului, care spuneau: „Uite-i pe bandiți cum se îmbrățișează și se sărută, parcă ar merge la moarte”¹³³.

Propovăduitor în lagărul de la Canal

Ideea construirii Canalului Dunăre – Marea Neagră îi aparține, după cum menționează anumite surse¹³⁴, lui Stalin, deoarece acesta i-a adresat o cerere în acest sens lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, în 1948, pe când acesta se afla la Moscova. Acest proiect avea o dublă viziune. Pe de o parte, se formau cadrele politice, urmate fiind de cadrele tehnice fidele noului regim politic, iar pe de altă parte, era foarte importantă lichidarea vechilor elite sociale și politice, astfel încât regimul comunist să beneficieze de trecere liberă către impunerea totalitarismului. Deținuții erau închiși în acest lagăr pentru reeducare, muncă forțată și exterminare.

În această zonă au fost înființate 12 lagăre de muncă, printre care amintim lagărele de la Cernavodă, Poarta Albă, Peninsula, Năvodari, Eforie Nord, Galeș, 9 Culme și Midia¹³⁵. Dintre toate acestea, Părintele

Evghenie Hulea a fost deținut în cele mai de temut lagăre: Poarta Albă și Peninsula.

În documentele oficiale ale Securității nu se păstrează data exactă la care Părintele Evghenie Hulea a fost trimis în lagărul de la Poarta Albă, însă se știe că a stat aici vreme de câteva luni, cel mai probabil în perioada martie – iunie 1951, deoarece la data de 5 iulie 1951¹³⁶ a fost transferat la lagărul de la Peninsulă, unde și-a executat sentința până pe 13 octombrie 1954¹³⁷, dată la care a fost eliberat.

La primirea în Penitenciarul de la Poarta Albă, i s-a făcut o descriere amănunțită din punct de vedere fizic¹³⁸, astfel Părintele Evghenie Hulea avea talia de 1,62 m¹³⁹, fruntea și gura erau potrivite, nasul era drept, bărbia ovală, fața prelungită, ochii verzi, părul și sprâncenele castanii, urechile mijlocii, iar barba și mustața îi erau rase.

Evidența activității Părintelui Evghenie Hulea în lagărul de la Peninsulă apare în documente abia din august 1953¹⁴⁰ și este completă până în august 1954¹⁴¹, deci în total dispunem de 13 luni de activitate pe care le putem analiza, celelalte documente nemaexistând în Arhivele Securității.

Inițial, Părintele Evghenie Hulea, a fost trimis la detașamentul D5, fiind identificat cu marca 90/52¹⁴². În acest detașament lucrase în mod direct la Canal și la șanțul acestuia în luna august a anului 1953, având 6 zile lucrate cu 48 ore. În restul zilelor lunii, cu excepția duminicilor și a zilelor în care era scutit medical, cel mai probabil fusese vremea neprielnică, iar din acest motiv deținuții nu au fost scoși la muncă¹⁴³. Începând cu următoarea lună, din septembrie 1953 și până în august 1954, a fost trimis la detașamentul Cioplitori în piatră, primind cu această ocazie și porecla de cioplitor¹⁴⁴. În perioada

septembrie – decembrie 1953¹⁴⁵, a lucrat un total de 102 zile, având 1.307,5 ore lucrate (reușind să îndeplinească munca în raport de realizare de aproximativ 150%, cel mai mult în luna decembrie, 168%¹⁴⁶).

În ultimul an de detenție la Peninsula, Părintele Evghenie Hulea a lucrat timp de aproximativ 10 luni, însă noi am descoperit documente (fișe de pontaj) doar pentru 8 luni. Astfel, în perioada ianuarie – august 1954¹⁴⁷, acesta a lucrat 183 de zile, 2.146 de ore, dintre care 46 de ore lucrate în regie în lunile aprilie¹⁴⁸ (16 ore) și august¹⁴⁹ (30 ore), îndeplinind munca în raportul de realizare de aproximativ 130%. Din analiza pe care am realizat-o putem observa faptul că la Penitenciarul Peninsula nu se lucra puțin, ci sute de ore într-o lună, ceea ce, pentru condițiile în care trăiau deținuții în acea perioadă, era foarte mult. Aceștia nu erau alimentați corespunzător, iar norma de muncă era foarte ridicată.

Activitatea din penitenciar era sumbră și plină de teroare, din pricina muncii grele și a bătăilor pe care deținuții erau nevoiți să le suporte din partea securiștilor. Însă chiar dacă această atmosferă tindea să scadă nădejdea deținuților că s-ar putea bucura cumva de vreo alinare, atunci când nu se aștepta nimeni, apărea mângâierea lui Dumnezeu prin oamenii trimiși special de El în acest lagăr. Printre acești oameni se număra și Părintele Evghenie Hulea, care era o figură „ca de pateric”¹⁵⁰ conform mărturiei Părintelui Roman Braga. Cele mai veridice și răspândite mărturii referitoare la sfințenia Părintelui Evghenie Hulea ne sunt relatate de ucenicul său de la Canal, Părintele Roman Braga, care avea să-l asculte și să se călugărească la ieșirea din închisoare.

Dorim să relatăm în continuare un eveniment minunat întâmplat în temnița de la Canal, anume Crăciunul din 1951. Despre acest eveniment au scris mai mulți supraviețuitori ai Canalului¹⁵¹. Figura centrală a acestui eveniment era Părintele Evghenie Hulea. Chiar dacă au muncit și în ziua de Crăciun¹⁵², deținuții, prin inițiativa Părintelui Evghenie Hulea, au strâns toate alimentele pe care le primiseră de acasă¹⁵³ și le-au împărțit între ei. Au rostit cu toții rugăciunea *Tatăl nostru*, apoi masa a fost binecuvântată de Părintele Evghenie, mulțumind lui Dumnezeu pentru toate binefacerile pe care le-au primit de la El. De asemenea, conform lui Vasile Gurău¹⁵⁴, tot la inițiativa Părintelui Evghenie Hulea, deținuții au început să cânte versurile colindului compus de Radu Gyr: „A venit și-aici Crăciunul,/ luminându-ne surghiunul./ Cade alba nea/ peste viața mea,/ peste suflet ninge./ Cade alba nea/ peste viața mea,/ care-aici se stinge”¹⁵⁵.

Menționa Părintele Roman Braga faptul că „toată duminica asta era. În jurul Părintelui Evghenie. Era o mare pildă”¹⁵⁶. Ei bine, conform tuturor celor pe care i-am menționat până acum, Părintele Evghenie Hulea chiar se bucura de un respect aparte din partea celorlalți deținuți, fiind „privilegiat” datorită staturii sale duhovnicești. Știa să se facă remarcat în sensul cel mai profund posibil, neatrăgând atenția decât celor care chiar aveau ceva de învățat de la el. Așadar, în lagărul de la Canal el a reprezentat un epicentru al vieții duhovnicești a deținuților, mărturisindu-i, oferindu-le povețe și rugându-se pentru ei.

Se pare că Părintele Evghenie Hulea s-a îmbolnăvit în timpul detenției de la Canal, cel mai probabil în anul 1953¹⁵⁷, atunci când avea vârsta de 47 de ani. Conform Fișei Medicale¹⁵⁸, el a primit diagnosticul de reumatism poliarticular cronic. Însă, pe lângă acest

diagnostic, el mai avea din trecut pleurezie (apă la plămâni), iar starea sa de sănătate, la acel moment, varia: avea dureri reumatice la nivelul sistemului osteo-articular și prezenta zgomote anormale la nivelul aparatului cardio-vascular. Din păcate, nu se consemnează niciun tratament pe care l-ar fi primit, pentru că a fost lipsit de așa ceva, ceea ce avea să-i agraveze starea de sănătate pe viitor.

După ce și-a ispășit pedeapsa de 5 ani, în ziua de 13 octombrie 1954 a fost eliberat, conform avizului Ministerului Afacerilor Interne, și s-a stabilit la Fitio-nești, raionul Panciu¹⁵⁹, regiunea Bârlad. La plecarea din unitatea de detenție a semnat o declarație prin care a făcut următorul angajament: „nu am voie să divulg nimănui nimic din cele văzute și auzite de mine în legătură cu locurile de deținere pe unde am trecut și nici despre persoanele încarcerate. Deasemeni, nu voi comunica nimic scris și nici verbal rudelor sau altor persoane despre deținuții rămași în penitenciar”¹⁶⁰. În acest mod încercau membrii securității să ascundă faptele săvârșite în închisorile comuniste: prin amenințări, șantaj, maltratare și urmărire.

ÎNTOARCEREA ÎN LIBERTATE ȘI REÎNCHINOVIEREA LA MĂNĂSTIREA MUȘINOAELE

Dorim încă de la început să menționăm faptul că în lucrările care au apărut după anul 1990 au circulat multe informații false referitoare la activitatea Părintelui Evghenie Hulea de după eliberarea din închisoare, acestea nefiind fondate pe documente sau alte dovezi credibile. Prin urmare, la ieșirea din închisoare nu i s-a impus domiciliu obligatoriu în comuna Pufești, ci în Fitionești și, de asemenea, nu i s-a interzis să reintre în viața monahală, de aceea s-a reîntors în schit imediat după ieșirea din închisoare. Astfel, în perioada 1954-1959, Părintele Evghenie Hulea va reprezenta din nou figura centrală a Schitului Mușinoaele, atrăgând atenția Securității prin activitatea pe care o desfășura.

Chiar dacă a fost eliberat din închisoare, era în continuare urmărit de Securitate¹⁶¹, deoarece era considerat o persoană influentă în comunitatea sa, fiindcă „nu acționa pripit, ci judeca în prealabil problemele și apoi lua măsurile necesare”¹⁶². Astfel, Securitatea a încercat să-l ademenească în acțiunile pe care le desfășura, dorind să-l recruteze ca informator, în vederea divulgării de date și a denunțării monahiei Maria Petrovici, stareța Mănăstirii Troțușanu, deoarece comuniștii susțineau că ar fi trimis alimente și diferite materiale unei bande de fugari în munți¹⁶³. Acesta a refuzat, conștient fiind că avea să fie urmărit de Securitate până la sfârșitul vieții. Prin urmare, începând cu anul 1955 și până în 1958, când i s-a deschis un nou dosar de acțiune individuală, Părintele Evghenie Hulea a

fost nevoit să trăiască mai mult în ascuns, evitând oamenii și pierzându-și încrederea în cei pe care îi considera apropiați, iar acest lucru i se certifică și în momentul în care este oprit de la slujire.

La 29 noiembrie 1954, Părintele Isac Borș¹⁶⁴, cel care l-a succedat în stăreție pe Părintele Evghenie, a înaintat o cerere de reînchinoviere¹⁶⁵ a Părintelui Evghenie către Episcopul Antim al Buzăului (1944 – 1979), cu mențiunea ca acesta să fie „preot slujitor și secretar al mănăstirii”¹⁶⁶, însă la 1 decembrie acesta a semnat pe solicitarea trimisă de Părintele Isac, următoarele: „La Consistoriu monahal eparhial conf. art. 29 din Procedură”¹⁶⁷, ceea ce însemna că Părintele Evghenie Hulea urma să treacă prin judecata bisericească și că reînchinovierea, pentru moment, nu i se aproba. O dată cu solicitarea scrisă a Părintelui Isac Borș, soborul mănăstirii, la îndrumarea starețului, a luat decizia de a înainta o cerere de reînchinoviere a Părintelui Evghenie Hulea: „Noi, soborul Sfintei Monastiri «Moșinoaele», cu smerenie venim a vă ruga următoarele: P. C. Părintele nostru stareț Isaac Borș fiind slăbit și bolnav de plămâni, având și operație, nu mai poate a munci și sluji și a face față cerințelor gospodăriei și cancelariei mănăstirii. Cu smerenie vă rugăm a ne aproba și a reînchinovia pe P. C. Protosinghel Evghenie Hulea, ca cel ce cunoaște cancelaria, ca preot slujitor și secretar”¹⁶⁸. Cererea era semnată de soborul mănăstirii¹⁶⁹ în frunte cu starețul Isac Borș. Pe verso, la 21 decembrie 1954, exarhul mănăstirilor din eparhia Buzăului a întocmit un referat pe baza căruia solicită ca Părintele Evghenie Hulea să fie dat în judecata Consistoriului Monahal Eparhial, deoarece „se face vinovat de delictul prevăzut la art. 3, lit. X și y din Procedură precum și de cele prevăzute la art. 104, lit. c și g din Regulamentul Mănăstirilor”¹⁷⁰, de asemenea

acesta a propus și sancțiunile prevăzute în Canonul 84¹⁷¹ Apostolic, Canoanele 4¹⁷² și 8¹⁷³ ale Sinodului IV Ecumenic și Canonul 22¹⁷⁴ al Sinodului VII Ecumenic.

În Canonul 84 Apostolic se menționează că se acordă caterisirea doar „dacă cineva ar ocări fără dreptate pe împărat (cârmuitor) sau pe dregător”. Acum, ca un firesc al lucrurilor, ce nedreptate a săvârșit slujitorul lui Dumnezeu când a „protestat” prin rugăciune împotriva regimului ateu instaurat la conducerea țării? Ce nedreptate a făcut când a mărturisit și împărțit partizanii Grupului de rezistență anticomunistă condus de Ion Paragină? Acești partizani luptau pentru apărarea țării și a păstrării credinței strămoșești, fiind exemple demne de urmat. Însă istoria, de cele mai multe ori, se repetă sub alte aspecte și sub înfățișarea altor persoane, așa cum s-a întâmplat și în cazul Părintelui Evghenie Hulea: a fost acuzat pe nedrept de hulă împotriva Statului; a fost acuzat că a oferit binele persoanelor care nu îl meritau; a fost acuzat că a săvârșit Sfânta Liturghie prin care partizanii puteau ajunge la Hristos și în cele din urmă a fost acuzat că Îl slujea cu toată ființa sa pe Hristos. Asemeni Canonului 84 Apostolic, nici celelalte canoane invocate (Can. 4 și 8 ale Sinodului IV Ec. și Can. 22 al Sinodului VII Ec.) nu au relevanță în condamnarea nedreaptă a Părintelui Evghenie Hulea.

Ținând cont de dorința de a-l acuza și condamna pe Părintele Evghenie Hulea, la 19 februarie 1955¹⁷⁵ s-a înaintat către Mănăstirea Mușinoaele¹⁷⁶ citația nr. 59 cu termen de înfățișare a părintelui la 11 martie 1955, pentru a fi judecat în Consistoriul Monahal Eparhial. La fix 19 zile după primirea citației, la 10 martie 1955¹⁷⁷, după un timp în care a analizat situația în care se afla și nedreptatea ce i se făcea, a trimis răspuns către Consistoriul Monahal Eparhial al Eparhiei

Buzăului că se va înfățișa a doua zi la judecata ce îi stătea înaintea.

Data de 11 martie 1955 avea să fie cea mai neagră zi din viața Părintelui Evghenie Hulea: ziua în care trebuia să îi fie luat, pe nedrept, darul de a-L sluji sacerdot al Hristos, ziua în care sufletul său avea să fie răstignit din pricina răutății celor care după ani de slujire la altar nu au înțeles cu adevărat ceea ce se întâmplă dincolo de ușile împărătești – jertfa supremă a Mântuitorului – chip al jertfei pe care trebuie să o urmăm cu toții, clerici sau mireni, pentru a putea ajunge cu adevărat la asumarea iubirii jertfelnice.

Începând cu primele ore ale zilei, Consistoriul Monahal Eparhial al Episcopiei Buzăului a început lucrările dării în judecată. Președintele Consistoriului a fost Ieromonahul Macarie Bucur, iar membrii, Ieromonahii Calistrat Haidanuc și Visarion Erhan¹⁷⁸. Acuzarea, în cadrul procesului, a fost reprezentată de Părintele Ipolit Ciubotaru, conform delegației numărul 2222/1955¹⁷⁹. Procesul verbal prezintă o scurtă introducere în care se aduc argumentele pentru care inculpatul a fost dat în judecată: pe de o parte, realizarea unui referat de către exarhul mănăstirilor din Episcopia Buzăului în urma solicitării de reînchinoviere a Părintelui Evghenie Hulea¹⁸⁰, iar, pe de altă parte, „condamnarea definitivă de către instituțiile judecătorești R.P.R. pentru orice alte crime și delicta conf.[orm] art. 3 lit.[era] y combinat cu art.[icolul] 29 din reg.[istrul] de proced.[ură]”¹⁸¹.

După apelul nominal la care a răspuns inculpatul, Părintele Evghenie Hulea, au fost întrebate ambele părți – acuzarea și inculpatul – dacă sunt de acord să se continue procesul, iar acestea au răspuns afirmativ, la care Părintele Ipolit Ciubotaru – ca reprezentant al

acuzării, a adăugat că are „acte la dosar”¹⁸². În continuare s-a intrat în procedura procesului. Astfel, acuzarea a fost prima invitată să vorbească. Părintele Ipolit Ciubotaru a invocat canoanele cu care îl acuza pe Părintele Evghenie Hulea: Canonul 84 Apostolic, Canonul 18 al Sinodului IV Ecumenic și Canonul 34 al Sinodului VI Ecumenic, cerând Consistoriului să-i aplice Părintelui Evghenie Hulea „pedeapsa pe care o merită și în conformitate cu art.29 din registrul de procedură”¹⁸³. Aceste canoane au fost invocat cu ostilitate, în mod incorect.

Canonul 18 al Sinodului IV Ecumenic spune următoarele: „Fărădelegea de moarte a conjurației (crima conspirației), sau a ortăcirii (a facerii de ceată, a unirii tainice în ceată) se oprește cu totul și de către legile din afară (din afara Bisericii, de stat) – cu mult mai vârtos se cuvine a se apăra (interzice) să se facă aceasta în Biserica lui Dumnezeu. Dacă, așadar, vreun cleric sau călugăr ar fi găsit fie uneltind, fie ortăcindu-se, fie întinzând capcane (curse) episcopilor sau clericilor împreună cu dâșșii, să cadă cu totul dintr-a lor treaptă”¹⁸⁴. Asemenea acestui canon, și următorul enunțat (Can. 34 al Sinodului VI Ec.¹⁸⁵) amintește de aceleași învinuiri. Trebuie să menționăm că ambele canoane au fost invocate incorect de către autoritățile bisericești, deoarece Părintele Evghenie Hulea nu a constituit niciodată un grup tainic sau o „ceată”, ci doar (nefăcând parte din grup) a susținut duhovnicește și material oamenii care se aflau în nevoie, după porunca Mântuitorului: „Milă voiesc, iar nu jertfă” (Mt. 9,13).

După ce a vorbit Părintele Ipolit Ciubotaru, inculpatul – Părintele Evghenie Hulea – a luat cuvântul, dând dovadă de un adevărat comportament de bun creștin, smerit și asumat, cu nădejdea că Dumnezeu nu îl va părăsi. Noblețea cu care a răspuns acuzațiilor

ne-a convins să redăm integral textul: „Arată că este legat de viața călugărească, că nu voiește să părăsească mănăstirea. Îi pare rău de ce[e]a ce a făcut și nu a făcut-o cu niciun fel de intenție, ci a crezut că face milostenie. *Se căiește foarte mult* de aceasta și cere să fie reabilitat și că nu se va mai întâmpla aceasta nicio dată”¹⁸⁶. Se căiește foarte mult cu toate că acesta nu greșise cu nimic, fiind acuzat pe nedrept. Plăcutul lui Dumnezeu acceptă să fie umilit și nedreptățit, fiind convins că Dumnezeu i-a pregătit un loc în care, la final, se va putea bucura necondiționat de iubirea Sa.

Părintele Ipolit Ciubotaru a luat act de ceea ce a spus Părintele Evghenie Hulea, însă a insistat să se aplice articolul 29 din Regulament, adică să primească „aceeași pedeapsă echivalentă cu pedeapsa civilă”¹⁸⁷, la care și Părintele Evghenie Hulea a venit cu propunerea ca pedeapsa sa să fie contopită în cei 5 ani de închisoare pe care i-a săvârșit la Canal.

După ce au fost aduse toate argumentele – atât din partea acuzării, cât și a inculpatului – Consistoriul Monahal Eparhial al Episcopiei Buzăului a hotărât să-l pedepsească pe Părintele Evghenie Hulea cu „oprirea totală de la săvârșirea lucrării sfinte pe timp de cinci ani”¹⁸⁸, echivalent cu timpul închisorii corecționale executate la Canal. Sentința a fost aprobată și de Episcopul Antim al Buzăului la 14 martie 1955¹⁸⁹, urmând ca la 1 aprilie¹⁹⁰ Părintele Evghenie Hulea să fie înștiințat de cele întâmplate. Nefăcând recurs asupra deciziei luate, la 19 mai Episcopul Antim a dat sentința definitivă: „Se ia act”¹⁹¹, iar din acel moment Părintele Evghenie Hulea este oprit de la slujirea celor sfinte pe o perioadă de 5 ani.

Până la 19 mai 1960 Părintele Evghenie Hulea a fost oprit de la slujirea celor sfinte, iar o dată cu De-

cretul nr. 410/1959, această pedeapsă nu a fost suspendată deoarece regimul aflat la putere îi interzicea să mai slujească. Cert este că în perioada 19 mai 1960 – 23 septembrie 1962, Părintele Evghenie Hulea a continuat să slujească cele sfinte, dar în ascuns, cu acordul Părintelui Constantin Lazăr, parohul de la Pufești, localitatea unde Părintele Evghenie Hulea se va retrage pentru ultima parte a vieții.

Ne putem întreba de ce Părintele Evghenie Hulea nu a făcut recurs la hotărârea Consistoriului Monahal Eparhial, ținând cont că motivele invocate pentru a fi judecat nu erau valide. Această întrebare ne-a pus în dificultate, până când am înțeles că Dumnezeu este minunat întru sfinții Săi (cf. Ps. 67,36) și că Părintele Evghenie Hulea a urmat întrutotul unul dintre cele trei voturi monahale, cel al ascultării necondiționate. A făcut ascultare de mai marii săi, considerând că așa va ajunge la mântuire, fiind plăcut lui Dumnezeu.

DESCHIDEREA DOSARULUI DE ACȚIUNE INDIVIDUALĂ

Până la deschiderea noului dosar de acțiune individuală, pentru urmărirea activității Părintelui Evghenie Hulea erau avuți în vedere Moșu Constantin¹⁹², călugăr, cel mai probabil în zona Vrancei, și Munteanu Hristache¹⁹³, o persoană care întocmea criteriile selecției. Aceștia urmau ca până pe 25 martie 1958 să adune informații în vederea deschiderii noului dosar, însă se pare că nu au fost recrutați, cel mai probabil din cauza faptului că nu au reușit să respecte angajamentele avute în vedere.

Din documentele existente în Arhivele Securității aflăm că trei persoane au dat note informative despre Părintele Evghenie Hulea: Olimpia Merlușcă¹⁹⁴, Ioan Neacșu¹⁹⁵ și Vasile Coman¹⁹⁶. Acțiunea informativă care urma să fie desfășurată avea un triplu scop: strângerea de informații privitoare la activitatea desfășurată de elementele legionare, legăturile concrete cu elementele legionare care au fost deja arestate și eventualele legături cu oamenii fugiți în munți, alături de identificarea acestora¹⁹⁷.

Dintre toți cei trei informatori, Olimpia Merlușcă a stat cel mai mult în preajma Părintelui Evghenie Hulea, deoarece fusese cazată de acesta la Schitul Mușinoaele, fiindcă era diagnosticată cu TBC și primise recomandare de la medic să locuiască, pentru o perioadă de timp, într-un loc cu aer curat și înconjurat de pădure¹⁹⁸. Începând cu 27 iulie 1957, preț de aproape două săptămâni, până pe 9 august 1957, Olimpia Mierlușcă a urmărit activitatea de binefacere a Părintelui Evghenie Hulea și, în loc să-i acorde mulțumire pentru actele de caritate pe care le făcuse pentru ea,

aceasta l-a acuzat cum că desfășoară o activitate clandestină de trimitere de alimente celor aflați în păduri¹⁹⁹.

În urma primirii notei informative, pe data de 16 februarie 1958²⁰⁰, prin hotărârea numărul 782, se decide deschiderea unui dosar de acțiune infracțională individuală²⁰¹ cu scopul de a stabili care era „activitatea clandestină legionară pe care o desfășoară eventual în prezent; care sunt legăturile cu elementele legionare eliberate din penitenciar și în ce constau acestea; formele și metodele de acțiune folosite de acești oameni”²⁰². Securitatea se afla în căutarea de probe pentru a-l putea acuza pe Părintele Evghenie Hulea de activitate legionară, agățându-se de orice mărturie care ar fi putut apărea.

Vasile Coman a dat către Securitate două note informative referitoare la călătoriile pe care le-a întreprins până la Schitul Mușinoaele. Astfel, pe data de 22 octombrie 1958²⁰³ acesta a vizitat Schitul Mușinoaele, însă l-a aflat doar pe Părintele Isac Borș, care l-a invitat în biserică și i-a spus că „nu au făcut niciodată politică și nici nu vor să facă”²⁰⁴. În cea de-a doua notă²⁰⁵, Coman Vasile a precizat că pe data de 19 decembrie 1958 a mers la Schitul Mușinoaele, iar Părintele Evghenie Hulea i-a spus că a fost închis la Canal și că s-a specializat în meseria de pietrar²⁰⁶.

Ioan Neacșu, la 26 mai 1959, s-a adresat Secțiunii Regionale MAI Panciu cu o notă informativă în care l-a descris pe Părintele Evghenie Hulea ca având „o răutate dușmănoasă”²⁰⁷, deoarece acesta vedea izbucnirea unui război ca singura soluție în speranța eliberării țării de sub comuniști.

Pe lângă notele informative, Securitatea avea în vedere interogarea mai multor persoane, atunci când încerca să condamne pe cineva, astfel încât să strângă

probe numeroase la dosar. La fel a fost și în cazul Părintelui Evghenie Hulea. Prin urmare, pe 12 septembrie 1958²⁰⁸, începând cu ora 11:30 a avut loc interogatoriul lui Gheorghe (se pare că numele de familie era Popa, însă nu suntem siguri de acest fapt, deoarece este scris ilizibil), care declară că Părintele Evghenie Hulea a adăpostit prizonieri nemți în chiliile schitului și că a fost arestat alături de Gheorghe Filimon, deoarece a susținut activitatea partizanilor din Grupul Paragină, menționând că informațiile deținute le avea de la soția lui Gheorghe Filimon.

Principala acuzație pe care i-au adus-o și care a dus la o nouă arestare²⁰⁹ a fost aceea că Părintele Evghenie Hulea ar fi deținut armament și că l-ar fi aruncat în iazul schitului. Desigur că această afirmație a fost falsă, însă anchetatorii i-au înscenat mișelește această faptă, căci aveau planificat încă din 1955²¹⁰ ceea ce urma să se întâmple. În urma arestului, părintele a fost bătut groaznic²¹¹, însă nu a ajuns să fie închis, deoarece nu aveau destule probe la dosar, singura pedeapsă pe care puteau să i-o dea fiind interzicerea viețuirii în mănăstire – ceea ce s-a și întâmplat.

Prin urmare, din două solicitări²¹² semnate de locotenentul Ioan Pavelescu, privitoare la identificarea Părintelui Evghenie Hulea, care s-ar fi aflat în comuna Tichiriș (în prezent satul Tichiriș din comuna Vidra) din județul Vrancea, aflăm că începând cu data de 15 mai 1959 Părintele Evghenie Hulea a părăsit obștea Schitului Mușinoaele. Există mai multe încercări de identificare a domiciliului Părintelui Evghenie Hulea²¹³, până când Secția Regională MAI Tecuci a raportat la data de 28 septembrie 1959²¹⁴ că Părintele Evghenie Hulea locuia la fratele său, Vasile Hulea, în comuna natală, Poiana, și se ocupa cu agricultura.

La 1 februarie 1961²¹⁵, în urma unei solicitări a Secției Regionale MAI Tecuci din 12 noiembrie 1960, Părintele Evghenie Hulea a locuit în comuna Pufești din județul Vrancea. Se pare că spre finalul vieții a ales să trăiască ca un pustnic într-o cameră din apropierea bisericii din Pufești alături de ucenicul său, Părintele Isac Borș, care fusese scos din schit la desființarea acestuia în urma Decretului 410 din 1959²¹⁶.

În această ultimă perioadă a vieții, activitatea sa pastorală fusese oprită, deoarece îi fusese interzis să slujească și să mai poarte haina monahală, ceea ce pentru el a însemnat o răstignire a ceea ce a iubit toată viața. În acest interval de timp, mergea la biserică, însă stătea în strană. Din mărturiile credincioșilor care l-au cunoscut, printre care și doamna Culina Istrate, în vârstă de 89 de ani, aflăm că la momentul chinonicului, când urma să se citească Cuvântul din Cazanie, Părintele Constantin Lazăr, parohul de atunci al bisericii din localitatea Pufești, îl lăsa pe Părintele Evghenie Hulea să le predice oamenilor, însă ca și cum ar fi citit din Cazanie²¹⁷ pentru a nu fi depistat și reclamat la Securitate. De asemenea, chiar dacă nu avea voie să spovedească credincioșii, fiii săi duhovnicești tot veneau la el pentru a-și mărturisi păcatele și a lua cuvânt de învățătură.

MOARTEA ȘI ÎNCHEIEREA DOSARULUI DE ACȚIUNE INDIVIDUALĂ

Părintele Evghenie Hulea a locuit, în ultima parte a vieții sale, în localitatea vrânceană Pufești; tot în acest loc, aproape de Sfântul Altar, a fost înmormântat pentru ca la obștea sa să slujească Sfânta Liturghie alături de Cel pe care L-a urmat toată viața: Iisus Hristos, Domnul nostru.

Părintele Evghenie Hulea a murit în anul 1962, însă atât data decesului, cât și locul în care a murit sunt controversate. Referitor la data decesului, există două coordonate temporale: 23 septembrie, așa cum este trecut în *Actul de deces*²¹⁸, sau 23 octombrie, așa cum este trecut în diferite dicționare ale mărturitorilor anticomuniști²¹⁹. Considerăm că în scrierile colective s-au strecurat diferite erori, niciun cercetător neverificând veridicitatea informațiilor folosite. Așa s-a întâmplat și în cazul Părintelui Evghenie Hulea de mai multe ori, am putea spune poate chiar de prea multe ori. Diferiți autori au preluat această informație, care încă nu se știe de cine a fost lansată, și au așternut-o pe hârtie, neverificând-o cu documentele oficiale existente în fondul arhivistic al Securității. Data morții Părintelui Evghenie Hulea este cea de 23 septembrie 1962²²⁰. Toate detaliile legate de deces le găsim în *Actul de deces*²²¹ numărul 26 eliberat de Sfatul Popular al comunei Pufești în anul 1962: decesul este declarat pe data de 24 septembrie de către Iorgu Borș, identificat ca Părintele Isac Borș, și a survenit în urma bolii de care suferea părintele - uremie.

Există o confuzie legată de cauza și locul morții părintelui. Cicerone Ionițoiu este primul care lansează ipoteza conform căreia a murit în închisoare²²², la

penitenciarul Gherla²²³, fiind schingiuit. Într-adevăr, a fost schingiuit și bătut îngrozitor în timpul celui de-al doilea arest, însă nu a ajuns niciodată la Gherla și nu există niciun document care să dovedească faptul că a murit în închisoare. Desigur, dacă ar fi decedat în închisoare, așa cum susține Cicerone Ionițoiu și toți autorii²²⁴ care au preluat această informație de la el, decesul ar fi fost declarat la Gherla de către conducerea penitenciarului și nu în Pufești, de către Părintele Isac Borș. Acest „adevăr” a fost în unanimitate acceptat și preluat de către toți autorii care au scris despre viața Părintelui Evghenie Hulea, însă nimeni nu a verificat dacă informațiile oferite de Cicerone Ionițoiu sunt valide, ceea ce ne permite să atenționăm că în domeniul scrierii istoriei trebuie evitată copierea informațiilor neverificate, pentru a nu se ajunge la promovarea unor falsuri istorice. Cauza morții sale o găsim în *Actul de deces*: uremie, și nu schingiuire până la moarte, iar locul morții sale a fost în locuința pe care și-o amenajase în localitatea Pufești, aproape de calea ferată²²⁵.

Înmormântarea părintelui nu a avut loc așa cum prevede Rânduiala înmormântării preoților, ci a fost înmormântat în civil, fără a purta veșmintele preoțești sau Evanghelia. La înmormântarea sa a participat un sobor de aproximativ 15 preoți, în frunte cu Părintele Constantin Lazăr²²⁶, parohul bisericii din Pufești, dar și sute de credincioși cărora le fusese duhovnic și povățuitor de-a lungul vieții. Chiar dacă nu i-au îmbrăcat trupul cu veșminte preoțești, comunitatea în frunte cu soborul de preoți au decis ca la capul său, potrivit rânduielilor monahale, să i se așeze o cărămidă pe care era inscripționat „Ieromonahul Evghenie Hulea/1906 † 1962”²²⁷. Părintele a fost înmormântat în cimitirul din curtea bisericii din Pufești, aproape de Sfântul

Altar, iar locul²²⁸ în care a fost înmormântat se poate vedea și astăzi, lăsând mărturie despre cel care a trecut prin acele locuri: Părintele Protosinghel Evghenie Hulea, starețul Schitului Mușinoaele.

La aproape un an de la moartea părintelui, pe 12 august 1963²²⁹, se dă o hotărâre prin care se decide închiderea dosarului de acțiune individuală deschis în 16 februarie 1958, iar la 19 august 1963²³⁰ este închis dosarul, fiind clasat la arhiva secției C a Regiunii MAI Galați, deoarece Părintele Evghenie Hulea decedase la 23 septembrie 1962²³¹.

SFINȚENIA VIEȚII

DUHOVNICUL CU VIAȚĂ SFÂNTĂ

Dobândirea harului Duhului Sfânt prin sfințenia vieții reprezintă scopul existenței la care ne îndeamnă și pildele ilustrate de părinții din Pateric, care din vechime și până în prezent dau mărturie vie despre posibilitatea dobândirii harului.

În decursul timpului, s-a scris mult despre sfinți și sfințenie, căci „în creștinism – ne spune ÎPS Calinic, arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților – sfințenia reprezintă maximul la care poate ajunge omul în viață, grație Întrupării Mântuitorului nostru Iisus Hristos”²³². Iar acest Adevăr ni-l revelează însuși Hristos, Care a fost promotorul dar și desăvârșitorul sfințeniei, începând de la Întrupare și culminând cu Jertfa de pe Cruce, urmată de Învierea Sa.

Părintele Evghenie Hulea sau „Sfântul de la Mușinoaiile”²³³, așa cum este numit în zona Vrancei, a reprezentat un punct de plecare și o pulsație în trăirea autentică a vieții creștinești pentru toți cei care l-au cunoscut și cu adevărat au mărturisit că avea „o figură de pateric”²³⁴, „era călugăr, nu călugăros”²³⁵ și că „era serios și canonic”²³⁶, impresionând prin trăirea și devotamentul său față de învățătura Bisericii lui Hristos. Din mărturiile pe care le avem de la Părintele Roman Braga²³⁷, de la Părintele Iosif Sandu²³⁸, viețuitor al Mănăstirii Mușinoaele și de la Părintele Valerian Greco, aflăm că acesta era un trăitor autentic al monahismului, rugându-se atât de mult încât știa pe de rost

toată *Pravila*, alături de *Acatistul și Paraclisul Maicii Domnului*, recitându-le în lagărul de la Canal chiar și atunci când gardienii erau de față.

Conform mărturiilor²³⁹, Părintele Evghenie avea o memorie impresionantă. Încă de când era frate de mănăstire, pe lângă pravila călugărească, citise atât de mult *Scara Sfântului Ioan* încât o trăia, nu doar prin cuvinte ci și prin fapte, viața sa fiind o adevărată pildă, aceasta fiind toată învățătura sa, după mărturia ucenicului său de la Canal. Chiar dacă nu era un teolog cu diplomă, cum am spune noi în ziua de azi, reușea, prin pilda vieții sale, să le ofere răspunsuri până și deținuților catolici sau celor de alte confesiuni, câștigând astfel suflete pentru Împărăția Cerurilor²⁴⁰.

Părintele Roman Braga ne destăinuie cum era petrecută o zi, cu precădere duminica, alături de Părintele Evghenie, în lagărul de la Canal: „Și ne adunam în cerc duminica când nu ieșeam la lucru, la săpat; toată duminica asta era. În jurul Părintelui Evghenie. Era o mare pildă”²⁴¹. Din câte se poate observa, Părintele Evghenie avea parte de un respect deosebit din partea celorlalți deținuți, reușind să-i bucure prin simpla sa prezență și prin vocea sa domoală atunci când recita câte un capitol din *Scara Sfântului Ioan*²⁴² sau când binecuvânta masa²⁴³. Avea o simplitate pe care nici cei care l-au cunoscut nu o pot descrie, datorată smereniei sale. Prin simplitatea sa reușea să facă oamenii să plângă, fapt despre care a dat mărturie și Părintele Roman Braga²⁴⁴. În prezent, chiar dacă au trecut 61 de ani de la mutarea sa la cele veșnice, reușește, prin darul pe care l-a primit de la Dumnezeu, să facă oamenii să plângă la simpla atingere de crucea sa de la mormânt²⁴⁵.

Sfințenia vieții părintelui nu a ieșit la iveală doar în perioada în care a fost încarcerat, ci a fost dezvăluită

încă de când se afla în mănăstire, fiind „devotat monahismului”²⁴⁶. În perioada în care a fost stareț al Schitului Mușinoaiele s-a făcut remarcat prin predicile sale simple, dar pline de înțeles. Astfel, în momentul iscării unui conflict în cadrul unei ședințe de la Protoieria Panciu, Părintele Evghenie le-a vorbit preoților prezenți, iar aceștia au început să plângă²⁴⁷ la auzul cuvintelor acestui om simplu, însă care prin ascultare s-a făcut tuturor model, mărturisind adesea: „Tată, faci ascultare și te mântuiești”²⁴⁸.

Temeiul vieții sale era smerenia împletită cu rugăciunea și ascultarea, virtuți creștine dobândite prin multă stăruință și printr-o ținută morală adecvată unui călugăr ortodox, trăitor al adevăratelor valori creștine. Era plin de smerenie și de duhul iertării²⁴⁹. În momentul în care se afla în lagărul de la Canal și era chinuit de torționarii nemiloși, el le spunea simplu, dar cu o iubire pe care doar Mântuitorul o poate pune în inima unui om, cea a unui părinte care și-ar da viața pentru copilul său: „Dumnezeu să vă binecuvânteze, copii!”²⁵⁰.

Vestea sfințeniei și trăirii sale a făcut înconjurul zonei Moldovei, devenind un far călăuzitor pentru preoți, călugări și mireni, fiind căutat de aceștia pentru a lua cuvânt de învățătură și pentru a se putea spovedi. Astfel, îl vor lua ca duhovnic mai mulți povățuitori de suflete²⁵¹, printre care amintim pe Arhiman-dritul Roman Braga, Ieroschimonahul Paisie Olaru de la Sihăstria, Ieromonahul Ioan Iovan de la Vladimirești, Ieromonahul Emilian Panait de la Runc și Ieromonahul Isaia Țugurlan de la Bogdana. Însă pe lângă clericii menționați, avea foarte mulți ucenici în Fiti-onești, Ghimicești, Păunești, Pufești, Panciu și Tecuci,

ucenici pe care, în momentul arestării sale, i-a îndemnat să se spovedească la Părintele Paisie Olaru, ucenicul său²⁵².

Demnă de menționat este mărturia Părintelui Roman Braga, care descrie modul prin care a ajuns la concluzia că Părintele Evghenie era duhovnicul potrivit pentru sfinția sa: „Și dă Dumnezeu într-o brigadă de acolo să întâlnesc pe Părintele Evghenie Hulea, un călugăr simplu, starețul unui schit, Mușunoaiete, din Vrancea... El mi-a fost mie duhovnicul de la Canal. Lui îi datorez hotărârea definitivă de a intra în mănăstire și de a mă călugări”²⁵³. Din câte știm, Părintele Roman Braga era unul dintre studenții arestați deoarece făcea parte din mișcarea *Rugul Aprins*, care își propunea să trăiască în duhul Sfinților Părinți și în deplinătatea libertății oferite de Dumnezeu. După ce mai mulți părinți îl sfătuiseră cu privire la drumul pe care avea să-l aleagă în viață, căsătorie sau călugărie, răspunsul i-a venit în urma sfătuirii cu părintele Evghenie: „Pe toți ne cheamă Dumnezeu către ceva: eu cred că pe frăția ta Dumnezeu te cheamă să fii călugăr: nu te cheamă să fii teolog, nu te cheamă să fii mare cărturar. Dumnezeu ne cheamă să trăim alături de El, să trăim pentru El. Du-te la bisericuța aceea din schit”²⁵⁴. Astfel acesta ia decizia de a intra în viața monahală o dată cu eliberarea din închisoare, mărturisind ori de câte ori va avea ocazia că această decizie i-a aparținut duhovnicului său de la Canal.

Din mărturiile membrilor grupului de rezistență anticomunistă condus de Ion Paragină, aflăm că Părintele Evghenie le era duhovnic și îi povățuia în demersul pe care aceștia și-l propuseseră, acela de a izgoni puterea comunistă din țară. Tit Liviu Mălăcescu ne dă o mărturie în acest sens: „De foarte multe ori părintele Stareț Evghenie Hulea străbătea distanța

dintre schit și bordeie călare pe un cal murg și poposea la noi, aducându-ne binecuvântarea de la Dumnezeu”²⁵⁵, iar această binecuvântare culmina cu administrarea Sfintei Împărtășanii²⁵⁶. Momentul în care s-a consacrat în istorie ca un duhovnic devotat a fost atunci când, fiind întrebat de Securitate de secretele partizanilor din grupul Ion Paragină, răspunde astfel: „Taică, ce intră sub patrafir numai Dumnezeu știe”²⁵⁷, reușind în acest mod să-și împlinească cu adevărat menirea de duhovnic, refuzând să divulge până și cel mai mic secret al Tainei Spovedaniei.

Sfințenia și-a făcut simțită prezența în viața Părintelui Evghenie Hulea, făcând din acesta un vas ales al Duhului Sfânt, care va mărturisi iubirea față de Dumnezeu și față de aproapele și își va păstra statutul de duhovnic indiferent de contextul în care se va afla, punându-L pe Dumnezeu mai presus de orice încercare.

UN CREȘTIN MILOSTIV

Domnul Hristos, în Evanghelia după Luca, ne îndeamnă să fim milostivi precum și Tatăl nostru cel din ceruri este (Lc. 6, 36), promițându-le celor care vom urma învățătura Sa că se vor milui (Mt. 5, 7). Încă din vremea apostolică, filantropia creștină și-a făcut simțită prezența prin slujirea celor șapte diaconi la mese (Fapt. 6, 1-7). Termenul diakonia derivă din termenul grecesc diákonos (δίακονος) și înseamnă slujire, astfel toată activitatea caritabilă a Bisericii presupune slujirea aproapelui aflat în suferință.

Urmând îndemnul Evangheliei, Părintele Evghenie Hulea s-a arătat milostiv și plin de iubire frățească față de cei aflați în suferință și în nevoi. Îl iubește pe Dumnezeu din toată ființa sa, iar pe aproapele său ca pe sine însuși, făcând din virtutea milosteniei o taină a iubirii inimilor rănite de orgoliul omnesc. Nu de puține ori milostenia era împletită cu rugăciunea și postul, cele trei virtuți ale ascezei creștine, îndemnând prin propria-i viață la o trăire autentică în duhul ortodoxiei.

Sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial a adus o falsă iluzie a binelui comun instaurat de conducerea comunistă, lăsând în urmă răni adânci, pe care doar cei care au trecut prin război și au supraviețuit le pot mărturisi așa cum se cuvine. Chiar dacă nu a participat în mod direct la război, Părintele Evghenie a reprezentat o mângâiere mult așteptată pentru unele grupuri de soldați germani rămași în munți, dezarmați, care fugeau de frica rușilor. Conștient de ceea ce i s-ar fi putut întâmpla, părintele a găzduit la mânăstire un grup de 30 de soldați nemți, cărora le-a dat

hrană și le-a arătat drumul în munți²⁵⁸. Fapta sa nu a scăpat neobservată, părintele fiind denunțat la organele Securității de către un localnic din apropierea mănăstirii²⁵⁹, atrăgând asupra-i ura comuniștilor dar și condamnarea la închisoare: arestat în anul 1949, a fost condamnat la 8 ani de închisoare prin sentința nr. 841/18.10.1950 pe motiv că „a adăpostit prizonieri germani, ajutându-i cu alimente”²⁶⁰ conform notei 131 din 30 septembrie 1950 privind manifestările dușmănoase ortodoxe din țară²⁶¹.

Părintele Evghenie a luptat și împotriva bolșevismului instaurat în țară. Astfel, a susținut activitatea membrilor grupului de rezistență anticomunistă condus de Ion Paragină prin asigurarea alimentelor necesare traiului în pădure, prin furnizarea de haine și bani și prin spovedirea și împărtășirea lor atunci când participau, prin rotație, la slujbele de la mănăstire²⁶².

El a înțeles iubirea față de aproapele ca pe o jertfă pentru binele aproapelui. Chiar dacă a fost bătut, schingiuit, batjocorit și lăsat aproape să moară, a știut întotdeauna că prin milostenie va ajunge la inimile oamenilor. Astfel, a fost o pildă pentru cei din închisoare²⁶³, aceștia învățând de la el că cel care este milostiv negreșit ajunge în Împărăția Cerurilor, lângă Dumnezeu. Prin urmare, datorită inițiativei sale, în ziua de 25 decembrie 1951, în închisoarea de la Canal colegii săi de celulă au avut parte de un Crăciun special, prin organizarea unei mese comune, din pachetele primite de acasă și la care toți erau – după mărturia lui Vasile Gurău – cu „ochii în lacrimi”²⁶⁴.

Într-un interviu dat de Părintele Valerian Grecu, mărturisitor în temnițele comuniste și contemporan cu Părintele Evghenie Hulea, mărturisește că „dacă noi, episcopii, preoții, diaconii, călugării, maicile, nu

suntem oglinzi pentru cei din jur, să-L vadă pe Dumnezeu în noi, lumea ne arată cu degetul”²⁶⁵.

Părintele Evghenie a devenit model și călăuză în actele de binefacere, atrăgându-i pe mulți la lumina credinței celei adevărate, chiar și preoții greco-catolici fiind uimiți de înțelepciunea sa²⁶⁶. El a făcut din ucenicii săi adevărați trăitori ai duhului tainic al Ortodoxiei.

RUGĂTOR ÎNAINTEA LUI HRISTOS

În viața monahală, rugăciunea reprezintă unul dintre principalii piloni ai luptei ce trebuie dusă împotriva încercărilor venite de la lume și de la vrăjmașul. În zona Vrancei, în secolul al XVIII-lea a strălucit în nevointă și isihie Sfântul Cuvios Vasile de la Poiana Mărului (1692-1767), cel care pentru o scurtă perioadă de timp a vizitat Schitul Mușinoaiele. Sfântul Vasile a avut o influență formativă asupra Sfântului Cuvios Paisie Velicicovski de la Neamț (1722-1794), care pe atunci era rasofoar și purta numele Platon, și l-a învățat rugăciunea inimii, trăind după rânduiala athonită, iar după scurt timp acesta pleacă în Muntele Athos²⁶⁷. Astfel, prin rânduiala lui Dumnezeu, Sfântul Paisie reușește să aducă o înnoire a spiritului monahal autentic prin „mișcarea paisiană” care s-a dezvoltat după întoarcerea sa de la Sfântul Munte Athos.

La o distanță de câteva secole, Schitul Mușinoaiele, prin duhul ce îi fusese insuflat în vremea Sfântului Paisie, va da un nou rugător, un martir al neamului românesc aflat sub dominația comunistă. Astfel, Părintele Evghenie Hulea avea să devină „lumina din curtea Mănăstirii Mușinoaiele”²⁶⁸, o lumină pentru toți cei care îi vor urma învățătura²⁶⁹.

Conform mărturiilor, Părintele Evghenie era „un om blajin”²⁷⁰ căruia „liniștea nu-i era niciodată tulburată”²⁷¹, iar această netulburare venea prin faptul că el și-a asumat crucea, împletind faptele bune cu postul și rugăciunea, făcând din rugăciune un far tainic al descoperirii lui Dumnezeu. Încă de când era stareț al Schitului Mușinoaiele, rânduiala era ținută după cea

de la Mănăstirea Sihăstria²⁷², mănăstire care, în secolul trecut, a dat ortodoxiei românești mari duhovnici. Astfel, privegherile de toată noaptea, Sfânta Liturghie zilnică, postul aspru și ascultarea făceau parte din rânduiala celor 17 călugări care alcătuiau obștea schitului.

Atât de mult și-a asumat Părintele Evghenie duhul călugăresc, încât la orice problemă el răspundea cu o rugăciune. Drept dovadă în acest sens ne stă mărturia Părintelui Roman Braga, care ne spune că părintele cunoștea pe de rost pravila călugărească și că răspunsul său, indiferent de ceea ce pătea, era rugăciunea. Astfel, într-una din zilele petrecute la Canal, acesta a fost groaznic schingiuit din cauză că era călugăr și că „bodogănea rugăciunea inimii tot timpul”²⁷³, iar el le răspundea torționarilor cu o dragoste paternă greu de închipuit, încât cu toții rămâneau fără cuvinte. Chiar dacă ceilalți deținuți îi judecau pe torționari, Părintele Evghenie răspundea provocărilor așa cum știa el cel mai bine: „Ia lăsați, hai să ne rugăm mai bine, să spunem un psalm”²⁷⁴.

Învățătura sa era practică, deseori învățându-și colegii de celulă că rugăciunea era sigurul mod de a scăpa de gândurile rele: „Spune-ți rugăciunile, «Doamne Iisuse Hristoase», taie-ți voia și te mântuiești”²⁷⁵. Rugăciunea sa era simplă, dar avea o asemenea încărcătură, încât totul gravita în jurul său. Părintele Roman Braga consideră că toată starea sa era o revărsare a „Duhului, care lucra ca un magnet ce ne atrăgea”²⁷⁶, făcându-se astfel alăută a Duhului Sfânt.

Reușea, prin rugăciune, să ofere o speranță oamenilor, arătându-le că la Dumnezeu totul este posibil și că nimic nu este întâmplător. Drept dovadă în acest sens ne stă relatarea despre o întâmplare minunată dintr-un an în care seceta făcea ravagii în zona Vran-

cei. După cum este obiceiul în zona noastră, în asemenea situații oamenii cheamă preoții Bisericii pentru a se ruga ca Dumnezeu să dea ploaie, astfel încât toate cele necesare traiului să fie asigurate. Așa s-a întâmplat și cu Părintele Evghenie Hulea, care a fost chemat de localnici să se roage ca Dumnezeu să facă o minune. În cele din urmă părintele acceptă. La întoarcerea spre mănăstire, în locul în care Părintele Evghenie se rugase, „ploua, tuna și fulgera”²⁷⁷ adevărându-se astfel că acolo unde omul se roagă din tot sufletul și cu inima curată, Dumnezeu nu întârzie să apară.

În aproape toate fotografiile pe care le-am găsit și care au fost descoperite în chip minunat²⁷⁸, Părintele Evghenie Hulea apare ținând în mâna dreaptă o Sfântă Cruce²⁷⁹ pe care o va purta mereu alături de el, fie la sfintele slujbe, fie în scaunul de spovedanie, astfel îndemnându-și ucenicii a privi mereu la Hristos și a-L lua drept exemplu, căci calea crucii este cea care duce la mântuire. Această Sfântă Cruce, donată în anul 1906 de către Constantin și Elena către Sch(itul) Moșinoaie²⁸⁰ îi va purta pașii în tot drumul pe care avea să-l parcurgă de-a lungul timpului, stând ca un semn al dorinței sale de a-L propovădui pe Hristos și de a arăta că „cuvântul Crucii, pentru cei ce pier, este nebunie, iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu” (I Cor. 1,18).

Rugăciunea a făcut din el un om al trăirii și al smereniei, arătând că trăirea în Legea lui Hristos, prin afilierea duhovnicească și prin pilda vieții, te duce la Rai, în Împărăția lui Dumnezeu. Iar Împărăția lui Dumnezeu este acolo unde strălucește continuu iubirea pură, autentică, sinceră, în inimă, locul la care era dusă mereu crucea pe care a purtat-o neîncetat, până i-a fost smulsă din mâini de prigonitori.

ARGUMENTE PENTRU CANONIZARE

Psalmistul David în cartea din Vechiul Testament care îi poartă numele ne spune că „Minunat este Dumnezeu întru sfinții Lui, Dumnezeul lui Israel” (Ps. 67, 36). Și cu adevărat minunat este, căci sfinții sunt o prelungire a iubirii lui Dumnezeu în lume, ca prin aceștia noi să avem modele reale, nu creionate din povești, ale dobândirii nimbului sfințeniei și ale desăvârșirii.

Preasfințitul Ambrozie, episcopul Giurgiului, în cuvântul pastoral la praznicul Învierii Domnului din anul 2021, face referire la noile icoane ale mărturisirii lui Hristos în temnițele comuniste, îndemnând la urmarea pildei vieților marilor duhovnici români ai secolului XX: „Luați aminte la viața dumnezeieștilor Părinți și Mărturisitori, iar dacă vi se vor părea prea îndepărtate veacurile acelea, priviți la Mărturisitorii zilelor noastre. Îi pomenim cu evlavie pe cei ce au avut tăria să se ridice împotriva necredinței în vremurile acestea – părintele Dumitru Stăniloae, părintele Ilie Cleopa, părintele Gherasim Iscu, părintele Arsenie Boca, părintele Justin Pârvu, părintele Arsenie Papioc, sau chiar părintele profesor Florian Boitan – și lor li se adaugă un hrisov mult mai mare de părinți monahi, ierarhi, preoți și diaconi, dar și laici cu mare evlavie, care nu au pregetat să-și pună în slujba Adevărului chiar și propria viață, devenind, astfel, icoane ale mărturisirii”²⁸¹. La această listă prezentată de Preasfințitul Ambrozie se poate adăuga fără preget și numele Părintelui Evghenie Hulea, cel care a făcut din Mănăstirea Mușinoaiele un reper în cartea de aur a demnității românești, numele său fiind echivalent cu rezistența anticomunistă din Munții Vrancei.

Sfântul de la Mușinoaiete, așa cum este numit în prezent, face parte din categoria mărturisitorilor din închisorile comuniste și din șirul noilor martiri ai apărării Adevărului și demnității²⁸².

Tradiția Bisericii Ortodoxe consemnează câteva aspecte pe care ar trebui ca Sfântul Sinod al unei Biserici Autocefale să le aibă în vedere atunci când se pune problema unei canonizări. Astfel, principalele argumente sunt următoarele: moartea martirică, doada cea mai sigură a dobândirii sfințeniei; mărturisirea neînfricată a dreptei credințe indiferent de chinurile la care persoana a fost supusă; trăirea unei vieți exemplare, sfinte, fără prihană; dobândirea darului facerii de minuni și descoperirea trupului neputrezit, însă acest ultim argument nu este valid în mod automat, deoarece neputrezirea poate fi consecința săvârșirii unor păcate grele în timpul vieții. Așadar, în continuare vom analiza fiecare argument și vom încerca să aducem dovezi clare și valide ale unei posibile canonizări a Părintelui Evghenie Hulea.

Chiar dacă nu a suferit moarte martirică, așa cum au scris unii autori²⁸³, Părintele Evghenie Hulea a fost un neînfricat mărturisitor al lui Hristos în fața regimului comunist, mărturisind Adevărul în fața celor mai groaznice chinuri prin care a trecut în lagărele de exterminare ale Canalului, la Poarta Albă și Valea Neagră, dar și în temnița de la Galați. Chiar dacă era batjocorit, bătut și schingiuit, nu a încetat să se roage, în mod special prin Rugăciunea inimii, făcând din aceasta o punte către sufletele greu încercate aflate în temniță. L-a mărturisit pe Hristos acceptând cele mai josnice batjocoriri, încât era pus să țină un os în gură imitând o broască²⁸⁴, alteori era pus să se arunce în noroi ca un porc²⁸⁵ sau când se plectiseau de aceste „amuzamente”, torționarii îl puneau să cânte „Vine,

vine primăvara”²⁸⁶. Chiar și după ce a ieșit din închisoare, mărturisirea Adevărului și a iubirii neamului nu au fost mascate, ci și-a arătat deschis convingerile pe care le avea, ceea ce a dus la deschiderea unui nou dosar de acțiune individuală.

A dus o viață sfântă, fără prihană, fiind o pildă²⁸⁷ pentru toți cei care l-au cunoscut și au mărturisit că este un sfânt²⁸⁸. Era simplu și smerit, dar de o capacitate intelectuală de invidiat, reușind să rețină *Pravila* și *Scara Sfântului Ioan* pe de rost²⁸⁹. Privind la chipul său, într-o fotografie făcută la Praznicul Izvorului Tămăduirii din anul 1938²⁹⁰, observăm privirea blândă, rasa ponosită și chipul angelic care ne dau mărturie de existența unui sfânt – un sfânt care până acum a stat departe de ochii lumii, fiind retras în duhul rugăciunii lăuntrice, însă Mântuitorul ne spune că „nu poate o cetate aflată pe vârf de munte să se ascundă” (Mt. 5,14), astfel, nici povestea *Sfântului de la Mușinoaiele* nu poate fi ascunsă sub obroc.

Minunile săvârșite de Părintele Evghenie sigur sunt nenumărate, însă cele pe care le avem consemnate reprezintă un punct de plecare în demersul valorizării a ceea ce are mai sfânt Mănăstirea Mușinoaiele, anume, trupul părintelui, un adevărat izvor de sfințenie și binecuvântare. Mai sus amintisem de minunea săvârșită atunci când acesta a fost chemat de localnici pentru a rosti rugăciuni pentru venirea ploii, minunea neîntârziind să apară²⁹¹.

Un fost frate al Mănăstirii Mușinoaiele a relatat următoarele: „În perioada în care eram frate, cred că după un an, maica Veronica, cea care se ocupa de trapeza mănăstirii, mi-a mărturisit că la mormântul Părintelui Evghenie o femeie s-a vindecat de cancer. Aceasta nu mai avea nicio speranță și a auzit de Părintele Evghenie, mărturisitorul din temnițele comuniste.

A venit la mănăstire, s-a rugat la mormântul părintelui și apoi a plecat. A revenit la mănăstire după aproximativ o lună și a dat mărturie că părintele Evghenie este un sfânt și că a vindecat-o de cancer”²⁹². Tot aceasta ne mărturisește că „într-o sâmbătă am fost trimis de părintele stareț să aprind candelile în cimitir, dar chibritul de la cimitir era ud căci plouase afară. Și atunci am zis în sinea mea: «Dacă ești sfânt, părinte Evghenie, fă să aprind candelile cu acest chibrit!» Și ce credeți? Am reușit să aprind toate candelile din cimitir cu acel chibrit ud”²⁹³.

Pe lângă aceste minuni se adaugă multe altele, nespuse încă de către cei care au trecut pragul Mănăstirii Mușinoaele, rugându-se la mormântul Părintelui Evghenie Hulea. De asemenea, și noi am dat mărturie de o minune întâmplată, însă, pentru a fi feriți de subiectivism, redăm doar o trimitere pentru ca aceasta să fie cunoscută de către cititori²⁹⁴.

Trupul neputrezit al Părintelui Evghenie Hulea a fost descoperit în anul 2014, în urma demersului deshumării osemintelor acestuia, deoarece era înmormântat în cimitirul din satul Pufești. Acesta a fost un eveniment de o mare anvergură pentru comunitatea formată în zona Mănăstirii Mușinoaele. Deshumarea a fost făcută de Părintele Vasile Dabija, pe atunci protopop al Protopopiatului Panciu, și de către Părintele Cleopa Nechita, fost stareț al Mănăstirii Mușinoaele, trecut la Domnul în anul 2021. Osemintele părintelui au fost descoperite intacte, având o culoare galbenă ca cearea²⁹⁵ și emanând un miros plăcut. Un episod mai special din toată această perioadă în care Părintele Evghenie Hulea urma să fie reînhumat în cimitirul Mănăstirii Mușinoaele, îl reprezintă o altă minune relatată de Părintele Sofronie Nechita: „Pe când citeam seara la Psaltire, în biserica mare a mănăstirii, la

căpătâiul Părintelui Evghenie, m-am oprit, am luat craniul în mâini, și ce să vezi? Din craniu izvora sfântul mir. Am rămas blocat. Am crezut și încă cred că Părintele Evghenie este un sfânt care trebuie canonizat”²⁹⁶.

Prin rânduială divină, pe 25 februarie 2021, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a decis „începerea demersurilor de canonizare a unor mărturisitori și mari duhovnici misionari români din timpul comunismului, în anul 2025, cu prilejul împlinirii a 140 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române (1885) și a 100 de ani de la înființarea Patriarhiei Române (1925)”²⁹⁷. Printre cei vizați spre canonizare se numără și Părintele Dumitru Stăniloae, Părintele Gherasim Iscu, Părintele Cleopa Ilie și Părintele Paisie Olaru, ucenicul Părintelui Evghenie Hulea.

Acestea fiind spuse, nădăjduim ca Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române să ia atitudine și să-l consemneze în rândul sfinților și pe Părintele Evghenie Hulea, mărturisitorul neînfricat al lui Hristos în temnițele comuniste, deoarece timpul canonizării sale și a altor mărturisitori asemenea lui a sosit²⁹⁸.

REÎNHUMAREA OSEMINTELOR

După cum bine se știe, Părintele Evghenie Hulea și-a petrecut ultimii ani din viață în localitatea vrânceană Pufești, în urma promulgării Decretului 410/1959²⁹⁹. A trecut la Domnul în data de 23 septembrie 1962, fiind înmormântat în cimitirul din incinta bisericii din satul Pufești.

În anul 2014, după o dorință mai veche a Părintelui Vasile Dabija, pe atunci protopop al municipiului Panciu, are loc un eveniment istoric care va marca deplin istoria Mănăstirii Mușinoaiele și va retrezi amintiri frumoase celor care l-au cunoscut pe Părintele Evghenie Hulea: reîntoarcerea acasă a Sfântului de la Mușinoaiele, după o „pribegie” de 52 de ani³⁰⁰.

Așadar, având binecuvântarea Înaltpreasfințitului Ciprian, arhiepiscopul Buzăului și Vrancei, alături de sprijinul duhovnicesc al Părintelui Cleopa Nechita, pe atunci stareț al Mănăstirii Mușinoaiele, dar și de sprijinul material oferit de niște oameni care aveau conștiința faptului că gestul lor reprezintă atât o recunoaștere a înaltei staturi duhovnicești a Părintelui Evghenie, cât și o mulțumire pentru ceea ce a făcut cu anumite persoane din familia lor³⁰¹, a început demersul de deshumare a cinstitelor oseminte ale mărturisorului lui Hristos. Concomitent cu deshumarea sa, în satul Anghelești a avut loc o altă deshumare, cea a Părintelui Isac Borș, ucenic de suflet al Părintelui Evghenie, fost iconom și stareț al Mănăstirii Mușinoaiele. Astfel, cei doi prieteni buni care au fost separați pentru o perioadă de timp, la momentul convenit au fost aduși amândoi în locul care i-a format și care le-a fost pentru mulți ani acasă.

După ce au fost întocmite toate procedurile pentru ca deshumarea celor doi duhovnici să aibă loc, în data de 15 mai 2014 a început procesul de deshumare. Mormântul Părintelui Evghenie se afla aproape de sfântul altar, în partea stângă, având o cruce metalică pe care era însemnat numele său, alături de anul nașterii (1906) și cel al morții (1962)³⁰². În zilele premergătoare momentului deshumării și chiar în ziua de 15 mai au fost averse de ploaie, însă, conform mărturiei Părintelui Vasile Dabija, în momentul în care s-a ajuns cu săpăturile la osemintele Părintelui Evghenie Hulea, a ieșit soarele și ploaia s-a oprit³⁰³, ca o mărturie a bucuriei pe care Părintele Evghenie o trăiește la tronul Preasfintei Treimi.

Ajunși la oseminte, martorii au descoperit că Părintele Evghenie fusese înmormântat civil, găsindu-se pe lângă oseminte o pereche de sandale de cauciuc și cureaua cu care fusese încins³⁰⁴, iar sub craniu o cărămidă de culoare maronie pe care era scris: „Ieromonah Evghenie Hulea 1906 + 1962”³⁰⁵. Osemintele nu erau putrezite, ci aveau o culoare galbenă ca de ceară și emanau un miros plăcut³⁰⁶. În momentul în care osemintele trebuiau să fie așezate într-o poziție corectă din punct de vedere anatomic, „pur și simplu în lumina aceea a soarelui, străluceau”³⁰⁷, cei prezenți simțind o bucurie pe care doar prezența unui sfânt în mijlocul lor le-o putea da.

Au urmat zile de priveghere și de rugăciune pentru sufletele celor doi stareți care au pățimit pentru Hristos. Aceștia au fost depuși în biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din incinta Mănăstirii Mușinoaiele, iar timp de trei zile s-a citit neîncetat Psaltirea³⁰⁸, urmând ca pe data de 17 mai, începând cu ora 10:00, să aibă loc Slujba de înmormântare. La acest eveniment istoric, pe lângă principalii organizatori, au participat

mulți preoți printre care și Părintele Teoctist Basarab, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei, dar și oameni de cultură din zona Vrancei.

Pe tot parcursul evenimentului a avut alături de el, în sicriu, pusă într-o cutiuță specială, crucea de care amintisem anterior³⁰⁹, ca o mărturie a ceea ce a urmat toată viața și ca o dovadă a iubirii sale față de suferința pe care a primit-o din partea comuniștilor.

Slujba s-a desfășurat sub protia Părintelui Vasile Dabija, cel care încă de mic avea o evlavie deosebită față de Părintele Evghenie Hulea, iar din sobor au făcut parte și părinții Cleopa Nechita și Teoctist Basarab, alături de mulți alți preoți. După terminarea slujbei, aceștia au fost conduși spre cimitir³¹⁰, pe alea castanilor și pe lângă lacul mănăstirii, în sunetul lin al cântării *Sfinte Dumnezeule*³¹¹. După pomenirea de la cimitir, a avut loc reînhumarea: Părintele Evghenie Hulea în partea centrală a cimitirului, pe alea principală, iar Părintele Isac Borș lângă mormântul Părintelui Iosif Sandu.

Nu știm dacă este coincidență sau nu, dar între cei doi stareți, cel înmormântat, Părintele Evghenie Hulea, și cel care s-a ocupat de acest eveniment minunat, Părintele Cleopa Nechita, există o legătură în privința anumitor date. Astfel, în anul 1962, când Părintele Evghenie Hulea a murit, se naștea următorul stareț al Mănăstirii Mușinoaiele, iar când Părintele Cleopa Nechita a împlinit 52 de ani, avea să revină la mănăstirea pe care a iubit-o din tot sufletul, Părintele Evghenie Hulea³¹².

După încheierea slujbei de înmormântare a urmat un alt eveniment, un adevărat colocviu dedicat Rezistenței anticomuniste și personalității duhovnicului Evghenie Hulea, însă despre acest colocviu vom vorbi în următorul subcapitol dedicat conferințelor.

CONCLUZII

Părintele Evghenie Hulea este considerat epicentrul rezistenței anticomuniste promovate de duhovnicii vrânceni, numele său fiind echivalentul evenimentelor care au dorit să fie un punct de pornire în lupta pentru patrie, credință și neam împotriva nou instauratului regim comunist de sorginte sovietică care avea să dirijeze politica și societatea românească în a doua jumătate a secolului al XX-lea.

El a fost duhovnicul prizoniților și al celor care se aflau în căutarea răspunsurilor cu privire la trăirea autentică în duh evanghelic și la rostul fiecăruia în această viață. Chiar dacă nu este arhicunoscut, Părintele Evghenie Hulea știe să se facă descoperit oamenilor care cu adevărat mărturisesc că iubirea și simplitatea, împletite cu rugăciunea inimii, sunt cele două coordonate ale viețuirii autentice în Hristos. Astfel, a ajuns să fie duhovnicul unor mari părinți ai ortodoxiei românești, precum Roman Braga, Ioan Iovan sau Paisie Olaru, și a reușit prin cunoașterea rugăciunii lui Iisus să apropie în jurul său diferite categorii de oameni.

Toți membrii grupului de rezistență anticomunistă condus de Ion Paragină s-au adăpat din înțelepciunea, simplitatea, bunătatea și dragostea unui sfânt care, peste decenii, avea să fie numit cu adevărat *Sfântul de la Mușinoaele* și care în prezent săvârșește minuni nenumărate în chip smerit, tainic de la mormântul său din curtea actualei Mănăstiri Mușinoaele.

Nădăjduim, pe de o parte, ca această lucrare să trezească în conștiința națională ideea că istoria se va repeta mereu și că potrivnicii nu au adormit, ci sunt

mascați în chip de oi, așteptând să subjuge încă o dată acest neam, care de aproape 2000 de ani mărturisește că Hristos este Dumnezeuul cel adevărat.

Sperăm, pe de altă parte, ca acest subiect să incite cititorii spre aprofundarea subiectului și a perioadei avute în vedere.

ANEXE

Ofrandă sfinților, mucenicilor, mărturisitorilor din temnițele comuniste

Ciprian Voicilă

„Am citit dinaintea voastră atâtea condace, atâtea icoase încât rănille voastre s-au înscris, cu litere sângerii, în trupul meu. Am uitat de rănille mele, de foamea mea strecurată ca un șobolan hulpav în măruntaie. De setea mea, care-mi ardea nemilos buzele. Am lăsat în urmă singurătatea mea, singurătatea nebunului prins în chingile cămășii albe, de forță, cu viața albită de doruri, bucurii, năzuințe, prinsă în ghearele nemiloase ale destinului. Ce însemna singurătatea mea de bufniță ascunsă sub dărâmături, în fața singurătății voastre de criptă rece, zidită parcă-n veșnicie?

Am călătorit cu voi în duh. Am dormit pe prețul de gheață. Am mâncat zeama aia râncedă, cu voi, din gamelă. M-am îngropat cu voi sub pământ, în Casimca jilavei Jilava. Dorurile voastre, pentru mama părăsită, pentru iubita rămasă ca o mireasă vădană în noaptea nunții, pentru iubita abandonată pe malul celălalt al timpului, pentru copiii în urechile cărora nu erați altceva decât personaje în file de poveste, toate dorurile astea mi-au străpuns nemilos inima. V-am plâns, nopți în șir, când vă-ntorceați, cu trupurile zdrobite în celulă.

Viețile voastre le-am însemnat ca un scrib, uneori entuziast, alteori doar conștiincios, pe coala mototolită a sufletului meu. Vă port, deci, în mine, ca pe o icoană vie.

Pe tine, Valeriu², curat și frumos ca un crin.
Pe tine, Ioane³, apostol al mărturisitorilor.
Pe tine, Gheorghe⁴, făclie a Numelui Domnului.
Pe tine, Părinte Gherasim⁵, dascăl al iubirii de
vrăjmași.
Pe tine, Părinte Justin⁶, piatră de granit a credinței.
Pe tine, Mircea⁷, minte strălucitoare, insuflată de
Duh.
Pe tine, Părinte Ilie⁸, tămăduitor nedezmințit al
rănilor.
Pe tine, Radule⁹, glas al lui Hristos și al dorurilor
voastre neostoite.
Pe tine, Părinte Gheorghe¹⁰, podoabă a Bisericii
nebiruite de Antihrist.
Pe tine, Constantin¹¹, poet și înțelept nou-mucenic
al Logosului întrupat.
Pe tine, Părinte Dimitrie¹², cel ce în grele pătimiri ai
fost ocrotit de aripa îngerului.
Pe tine, profesore George¹³, rector inegalabil al
Aiudului și reper al demnității umane.

² Gafencu (notele aparțin autorului).

³ Ianolide.

⁴ Jimboiu.

⁵ Iscu.

⁶ Pârvu.

⁷ Vulcănescu.

⁸ Lăcătușu.

⁹ Gyr.

¹⁰ Calciu-Dumitreasa.

¹¹ Oprișan.

¹² Bejan.

¹³ Manu.

Pe tine, Traiane¹⁴, propovăduitor înfocat al rugăciunii fără de sfârșit.

Pe tine, Gelule¹⁵, model de dârzenie în cumplitele suplicii din închisoarea Piteștiului.

Pe tine, Părinte Daniil¹⁶, scânteie miraculoasă a Rugului Aprins.

Pe tine, Aspazia¹⁷, suflet de nea pe care a poposit Lumina lină a lui Hristos.

Pe tine, monahule Nicolae¹⁸, crainic inegalabil al credinței creștine și al îndrăgostirii de neamul românesc.

Pe tine, Părinte Atanasie¹⁹, vestitor al credinței vii, hrănite din foame, batjocuri și schingiuri.

Pe tine, Octaviane²⁰, martor al proniei divine, vie la vreme de ispite și cazne.

Pe tine, Părinte Adrian²¹, străjer de oțel al credinței cristaline în Hristos.

Pe tine, Cuvioase Marcu²², nou Iov, ce-ai îndurat, fără crâcnire, cumplete munci sub tăvălug.

Pe tine, Maică Mihaela²³, care cu prețul vieții ai apărât de spurcatul glonț bolșevic icoana Născătoarei de Dumnezeu.

Pe tine, Părinte Arsenie²⁴, gând învăluit în trezvie, zburând neabătut spre Hristos.

¹⁴ Trifan.

¹⁵ Gheorghiu.

¹⁶ Părintele Daniil Teodorescu a fost starețul de la Schitul Rarău, martir la Aiud, cunoscut sub pseudonimul literar Sandu Tudor.

¹⁷ Oțel Petrescu.

¹⁸ Steinhardt.

¹⁹ Ștefănescu.

²⁰ Anastasescu.

²¹ Făgețeanu.

²² Dumitrescu.

²³ Iordache, martira de la Miercurea Ciuc.

²⁴ Papacioc.

Pe tine, Părinte Sofian²⁵, chip al blândeții dumnezeiești, mângâietor neasemuit al inimilor oropsite,

Pe tine, Dumitru²⁶, martor al învierii sufletelor din mlaștina închisorii Piteștiului.

Pe tine, Părinte Liviu²⁷, cel prin a cărui rugăciune se luminau ființele înlănțuite în bezna catacombelor Gherlei și Aiudului.

Pe tine, Dumitru²⁸, doctor fără de arginți care ai refuzat zărilor libertății pentru a le rămâne aproape fraților pândiți de spectrul morții.

Pe tine, Grigore²⁹, cavalier desprins dintr-un basm medieval, care ai regăsit libertatea cu sufletul întreg și drept, după douăzeci și trei de ani de zăvorâre.

Pe tine, Părinte Mihai³⁰, în a cărui ființă, prin slavoslovirea Numelui Domnului, mintea s-a unit tainic cu inima.

Pe tine, monahule Nectarie³¹, cel ce ai schimbat sumanul haiducesc pe cămașa dulcelui Iisus.

Pe tine, Petre³², minte cu sclipiri de ametist, în care Logosul dumnezeiesc S-a împletit cu logosul socratic.

Pe tine, Părinte Mina³³, glas biciuitor împotriva viclesugurilor Antihristului.

Pe tine, Gheorghe³⁴, oglindă cristalină a demnității românești.

²⁵ Boghiu.

²⁶ Bordeianu.

²⁷ Brânaș.

²⁸ Uță.

²⁹ Caraza.

³⁰ Lungeanu.

³¹ Ciolacu.

³² Țuțea.

³³ Dobzeu.

³⁴ Jijie.

Pe tine, Părinte Constantin³⁵, chivot ales al Duhului, mireasmă a Împărăției ce va veni.

Pe tine, Părinte Evghenie³⁶, păzitor de foc al tainei spovedaniei, cel ce ai făcut din pătimirile îndurate trepte spre întâlnirea cu Hristos.

Pe tine, Marin³⁷, ai cărui ochi cerești întrezăreau Viața ascunsă în spatele morții hâde a întregului Adam.

Pe tine, Nicolae³⁸, cel ce în cumplitele cazne de la Pitești ai fost mângâiat de glasul născător de speranță al Preacuratei: „Va trece și aceasta”.

Pe tine, Părinte Constantin³⁹, păstrător ales al predaniei noului mărturisitor Valeriu.

Pe tine, Părinte Benedict⁴⁰, blândă adiere a Duhului.

Pe tine, Părinte Ioane⁴¹, cel ce L-ai eliberat pe Hristos din chivotul în care Îl întemnițaseră slujitorii apostatați,

Dăruindu-l tuturor creștinilor, spre nemurirea lor.”

Ciprian Voicilă⁴²

³⁵ Sârbu.

³⁶ Hulea.

³⁷ Naidim.

³⁸ Purcărea.

³⁹ Voicescu.

⁴⁰ Ghiuș.

⁴¹ Iovan.

⁴² Acest text, primul imn bisericesc în care este menționat Părintele Evghenie Hulea, este luat din volumul *Un sfânt printre noi – Părintele martir Constantin Sârbu*, apărut la Editura Areopag, București, 2023, pp. 207-211. A apărut inițial într-o formă prescurtată în volumul *Sfinții de lângă noi. Întâmplări. Portrete. Reflecții*, Editura Areopag, ediția a treia, București, 2023, pp. 200-202. Autorul, Ciprian Voicilă, are în plan scrierea unei cărți de popularizare a vieții „Sfântului de la Mușinoae” (n. ed.).

Interviul cu **P.Ș.**, fost frate de mănăstire, realizat la data de 16 septembrie 2022.

„ – Frate Ș., te rog să ne spui, dacă dorești, ceea ce ai auzit despre Părintele Evghenie Hulea când erai frate al Mănăstirii Mușinoaele.

– Desigur, Gabriel! În perioada în care eram frate, cred că după un an, maica Veronica, cea care se ocupa de trapeza mănăstirii, mi-a mărturisit că la mormântul Părintelui Evghenie o femeie s-a vindecat de cancer. Aceasta nu mai avea nicio speranță și a auzit de Părintele Evghenie, mărturisitorul din temnițele comuniste. A venit la mănăstire, s-a rugat la mormântul părintelui și apoi a plecat. A revenit la mănăstire după aproximativ o lună și a dat mărturie că părintele Evghenie este un sfânt și că a vindecat-o de cancer. De asemenea, la ceva timp după ce aflasem această minune, într-o sâmbătă am fost trimis de părintele stareț să aprind candelile în cimitir, dar chibritul de la cimitir era ud, căci plouase afară. Și atunci am zis în sinea mea: «Dacă ești sfânt, părinte Evghenie, fă să aprind candelile cu acest chibrit!» Și ce credeți? Am reușit să aprind toate candelile din cimitir cu acel chibrit ud.”

Interviul cu **DABIJA VASILE**, preot, realizat la data de 26 februarie 2023.

„ – Sărut mâna, părinte! Vă rog să ne spuneți, din ceea ce cunoașteți și ați cercetat, câte ceva despre Părintele Evghenie Hulea.

– Gabriel, eu am auzit de Părintele Evghenie Hulea de la tatăl meu, care a fost preot în Fitionești. Când eram mic, tata recuperase o cruce de la un localnic din sat și spunea că are o mare însemnătate, însă eu nu știam pe atunci la ce se referă. El avea în bibliotecă o poză cu Părintele Evghenie Hulea care ținea o cruce în mână. Peste ani, când am crescut, văzând crucea și poza, eram ferm convins că acea cruce este cea pe care o ținea în mână cu mult timp în urmă Părintele Evghenie Hulea. M-am uitat cu lupa și am văzut că toate detaliile sunt identice. Această cruce se află în prezent în patrimoniul Mănăstirii Mușinoaele, deoarece am redat-o obștii monahale în ziua reînhumării părintelui. În acea zi crucea a stat în sicriul părintelui, ca să o aibă alături de el pentru ultimul moment. El a fost înmormântat la Pufești, deoarece aici decedase în 1962, după ce în 1959 se promulgase Decretul 410 prin care a fost scos din mănăstire. A locuit aici, lângă calea ferată, într-o cămăruță, alături de ucenicul său, Părintele Isac Borș și era vizitat de foarte mulți fii duhovnicești din Ghimicești, Fitionești și restul satelor apropiate. Cred că atunci când a fost numit stareț a primit și rangul de protosinghel. După moartea Părintelui Evghenie, Părintele Isac s-a retras la Anghelești. În anul 2014, alături de Părintele Cleopa Nechita, am hotărât că este momentul ca Părintele Evghenie Hulea să se reîntoarcă acasă, la Mușinoaele. Este foarte impresionant și plin de emoție acest moment, deoarece până să ajungem la osemintele părintelui vremea prezenta averse ploioase, însă când am ajuns la oseminte ploaia s-a oprit și a apărut un curcubeu pe cer. Când am scos craniul din groapă acesta strălucea foarte puternic în lumina soarelui, avea o culoare gălbuie ca ceara și o mireasmă deosebită. În groapă am mai descoperit

centura cu care fusese încins, cizmele și cărămida care atesta că acesta este mormântul său.”

Interviul cu **NECHITA SOFRONIE**, ieromonah, realizat la data de 26 februarie 2023.

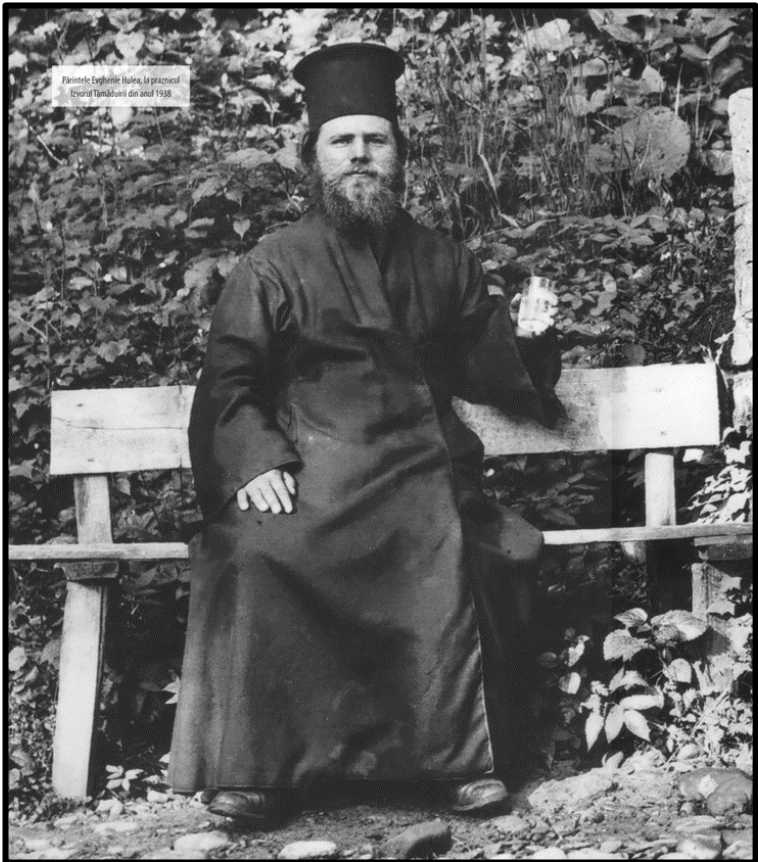
„ – Sărut mâna, părinte stareț! Vă mulțumesc că ați acceptat să purtăm un dialog despre Părintele Evghenie Hulea, cel care a fost stareț aici în urmă cu câteva decenii!

– Măi Gabriele, eu tot ceea ce cunosc despre Părintele Evghenie Hulea știu de la nașul meu de călugărie, Părintele Iosif Sandu, cel care a fost călugărit de părintele. El a fost duhovnicul cel sfânt al Vrancei. Foarte mulți părinți se spovedeau la el: Părintele Paisie Olaru, Părintele Emilian de la Runc, Părintele Isaia de la Bogdana, Părintele Ioan Iovan și mulți alții. Când plecase la închisoare, le spusese ucenicilor săi să se spovedească la Părintele Paisie Olaru, și iată că acesta va fi canonizat în anul 2025, un alt sfânt al Bisericii noastre. Îmi spunea Părintele Iosif că acesta era închis într-o cameră la Canal și îi erau aprinse 100 de becuri în față pentru a-l orbi și îl țineau în picioarele goale ca să-i treacă apa pe sub ele. Era un om serios și canonic, ținând rânduiala mănăstirii după Sihăstria. Se știe despre el că participase la o ședință la Protoierie și se iscuse o problemă. Ei bine, când a început el să vorbească și să-i povățuiască pe preoți, toți au ascultat de el și au început să plângă. Însă, pot să-ți spun un lucru minunat despre momentul în care citeam noaptea la Psaltire cât timp i-am făcut priveghiul aici, în anul 2014, la reînhumare. La un moment dat m-am oprit

din cititul Psaltirii și am mers de am luat craniul părintelui în mână. Pur și simplu izvora mir din acesta și avea o mireasmă deosebită. Este un sfânt și trebuie să fie canonizat”.

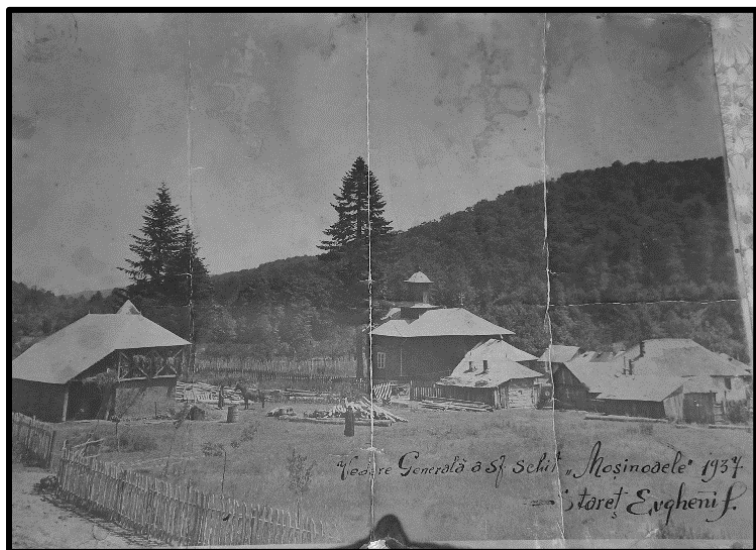
Anexa nr. 1

Părintele Evghenie Hulea de praznicul
Izvorului Tămăduirii, 1938



Anexa nr. 2

Poză cu Schitul Mușinoaele din 1937



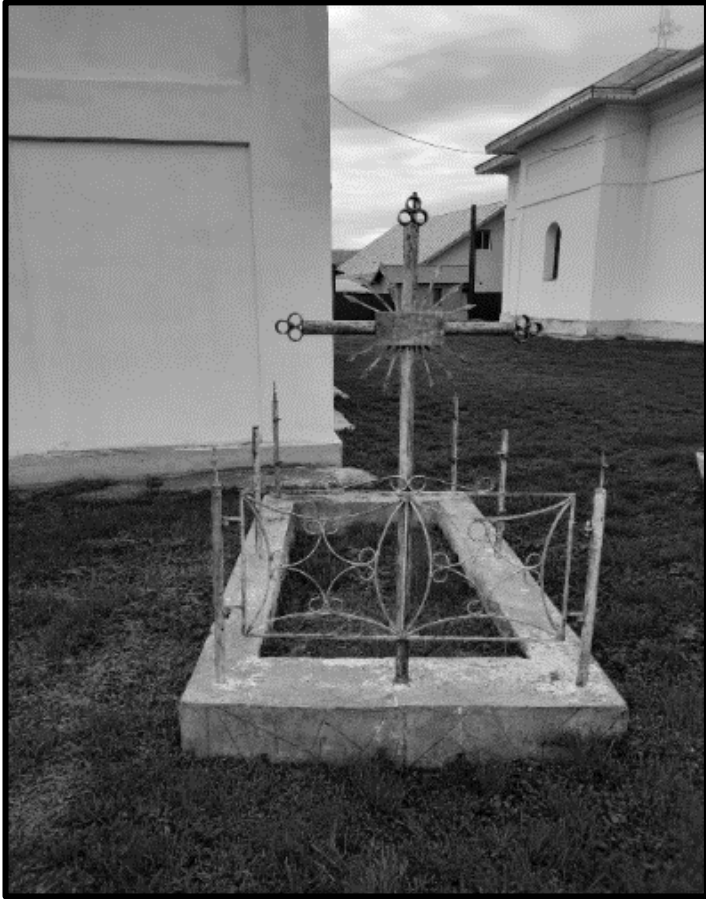
Anexa nr. 3

Cărămida care a fost descoperită în anul 2014
în interiorul sicriului



Anexa nr. 4

Locul în care a fost înmormântat în 1962
Părintele Evghenie Hulea



Anexa nr. 5

Crucea care a fost donată Mănăstirii Mușinoaele
în anul 1906 și care a fost recuperată
de părintele Vasile Dabija



Anexa nr. 6

Craniul Părintelui Evghenie Hulea



Anexa nr. 7

Actualul mormânt al Părintelui Evghenie Hulea
(pe crucea de marmură numele de călugărie
i-a fost scris greșit)



Anexa nr. 8

Imagine de la Slujba de reînnumare a Părinților
Evghenie Hulea și Isac Borș



Note

¹ Pentru mai multe informații de ordin istoric și arheologic vezi: Vasile Pârvan, *Castrul de la Poiana și drumul roman prin Moldova de Jos*, extras din Analele Academiei Române, Seria H, Tomul XXXVL, București, 1913.

² Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare...*, p. 237.

³ Ținutul Putnei este atestat documentar la 2 iulie 1431, fiind condus până în 1859 de un staroste. În perioada domniei lui Alexandru Ioan Cuza, odată cu legea de organizare administrativ-teritorială modernă a României din 1864, Ținutul Putna avea să devină județ care va rezista inclusiv în prima parte a perioadei regimului comunist.

⁴ Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (în continuare ACNSAS), fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 42, f.30, f. 54. În diferite documente emise de Securitate găsim mai multe variante ale zilei oficiale de naștere a Părintelui Evghenie Hulea, astfel se găsește data de 5 ianuarie 1906 (Vezi: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33, f. 42), 6 ianuarie 1906 (Vezi: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 2, f. 10, f. 15, f. 32 etc.); 15 ianuarie 1906 (Vezi: Vezi: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 28-29); 24 ianuarie 1906 (Vezi: Vezi: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 7).

⁵ Arhiva Primăriei Comunei Poiana, fond „Registru de stare civilă”, dosar nr. 1/1906, f. 3; Arhiva Arhiepiscopiei Buzăului și Vrancei (în continuare AABV), fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 4.

⁶ La anul 1952, Ilie Hulea era declarat decedat în actele de identificare ale Părintelui Evghenie Hulea, însă nu se cunoaște cu exactitate data decesului. Vezi: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33, f. 24.

⁷ Din informațiile pe care le avem din investigațiile realizate în vederea reacuzării Părintelui Evghenie Hulea (1 februarie 1955), aflăm că Sultana sau Soltana Hulea s-a născut în anul 1887 și locuia în satul Hulești din comuna Poiana. Vezi: Vezi: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 25.

⁸ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 25.

⁹ Din Arhivele Securității aflăm că Măriuca Hulea era căsătorită cu Iancu Marta, iar împreună aveau trei copii, locuind în comuna Poiana. Vezi: Vezi: f ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 26.

¹⁰ Din Arhivele Securității aflăm că Vasile Hulea era căsătorit cu Maria, iar împreună aveau patru copii. Fusesse simpatizant al Partidului Național Țărănist, fiind încadrat în categoria chiaburilor, având domiciliul în satul Hulești, comuna Poiana. Vezi: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 26.

¹¹ Din câte se știe, după reforma educației adusă de Alexandru Ioan Cuza în 1864, învățământul primar și gimnazial devine obligatoriu, însă nu toți oamenii au posibilitatea de a-și da copiii la școală în vederea învățării în cadrul unui sistem de educație instituționalizat. Astfel, o mare parte din copiii țăranilor erau nevoiți să învețe să citească din Psaltire sau Ceaslov cu ajutorul preotului din parohia respectivă.

¹² ****, Buletinul Comisiei Istorice a României, vol. IX, p. 122.

¹³ N.A. Constantinescu, Dicționar Onomastic Românesc, Editura Academiei Republicii Populare Romîne, 1963, p. 229.

¹⁴ N.A. Constantinescu, Dicționar Onomastic Românesc..., p. 229.

¹⁵ Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare...*, p. 237.

¹⁶ În alte documente este trecută suprafața de 3 ha. Vezi: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33, f. 24.

¹⁷ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 25.

¹⁸ Conform Fișei matricole penale din 23 octombrie 1949 emise de Penitenciarul Galați; Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare...*, p. 237.

¹⁹ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 5. În anumite documente ale Securității se specifică că ar fi urmat uneori cinci clase (Vezi: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 10, f. 15, f. 25.), alte ori șapte clase (Vezi: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 25), însă realitatea este că a urmat patru clase primare.

²⁰ Din nefericire, în arhivele Școlii Gimnaziale din comuna Poiana nu se mai păstrează nici un document despre activitatea elevului Ioan Hulea.

²¹ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 5. În alte documente apare menționat anul 1920, însă acesta nu este valid deoarece Certificatul de Studii Nr. 108 este eliberat în 1919. Pentru anul 1920, vezi: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 25.

²² Ar fi putut exista și posibilitatea ca elevul Ioan Hulea să urmeze un ciclu supraprimar la o școală dintr-o localitate învecinată, însă nicăieri nu se găsește consemnat faptul că acesta ar fi absolvit și acest ciclu.

²³ O semnătură de-a sa o găsim și în Fișa matricolă penală din 23 octombrie 1949, emisă de Penitenciarul Galați. În urma cercetărilor am ajuns la concluzia că această semnătură este identică cu cea de pe tabloul amintit. Alături de semnătură se găsește și amprenta arătătorului stâng.

²⁴ Consemnarea de pe tabloul original este următoarea: „Vedere Generală a Sf. Schit «Moșinoaele» 1937 – Stareț Evghenie”. În prezent acest tablou se află în arhiva personală a Părintelui Vasile Dabija și prezintă semne concrete ale trecerii timpului, iar în partea inferioară (în dreptul consemnării Părintelui Evghenie Hulea) se poate sesiza faptul că tabloul este ars, însă nu se știe exact motivul. În tablou, pe lângă Părintele Evghenie Hulea alături de biserica de lemn Adormirea Maicii Domnului se mai pot observa un alt călugăr care adapă un cal, anexele mănăstirii și materialul lemnos provenit din pădurea care era în proprietatea mănăstirii. Toate aceste detalii surprind un ambient pitoresc specific zonelor de munte. Vezi anexa nr. 2.

²⁵ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 25.

²⁶ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 52.

²⁷ Fratele Ioan Hulea este declarat către Episcopie începând cu anul 1924, după ce acesta împlinește vârsta de 18 ani. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 8.

²⁸ După terminarea stagiului militar, este pus în concediu până la 1 februarie 1930, când va fi trecut ca militar rezervist al Regimentului 24 Infanterie din Tecuci. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 8.

²⁹ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 25, 54. Conform *Fișei matricole penale* din 23 octombrie 1949 emise de Penitenciarul Galați.

³⁰ Marea majoritate a părinților care aveau puțini copii (exact cum este situația și în prezent) nu erau de acord ca fiii și fiicele lor să plece la mănăstire, ci își doreau ca aceștia să se căsătorească pentru a putea prelua „afacerea” familiei și pentru a avea cine să le ducă numele mai departe. În cazul Părintelui Evghenie Hulea nu putem admite întru totul acest aspect, deoarece nu avem nici o consemnare de-a părintelui sau de-a apropiaților săi privitoare la acest aspect.

³¹ În Investigația făcută Părintelui Evghenie Hulea de către Lc. Coman M, se precizează că acesta era „predominat de viciul credinței”. Vezi: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 25.

³² Dorim să menționăm faptul că denumirea acestei mănăstiri a creat foarte multe divergențe și lacune celor care au scris despre ea. Din mărturia Părintelui Nectarie (călugăr în obștea mănăstirii) aflăm că inițial mănăstirea se numea *Moșinoaiete* datorită faptului că aici au sihăstrit mai mulți monahi care erau numiți moși sau înțelepți. Cu timpul, în memoria viețuitorilor mănăstirii s-a întipărit denumirea pe care o păstrează și astăzi. Însă în diferite lucrări (Vezi: Cristina Păiușan, Radu Ciuceanu, *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist...*, doc. 104 (ASRI, fond „D”, dosar nr. 2488/1947, vol. I, f. 564-581), pp. 204-214; Diac. Ștefan Iloaie, Paul Caravia, Virgiliu Șt. Constantinescu, *Mărturisitori de după gratii...*, pp. 40, 55; ***, Mănăstirea Mușinoaele, în: *Glasul Adevărului*, SN, anul XXIX (2018), nr. 235, p. 12), dar și în comunicatele oficiale ale Arhiepiscopiei Buzăului și Vrancei întâlnim mai multe denumiri: *Moșinoaia*, *Mușunoaiele*, *Mușinoaele*. În prezent, denumirea acceptată de Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei este cea de Mănăstirea Mușinoaele.

³³ Aceasta era denumirea schitului în anul 1839, când stareț era monahul Sofronie, însă, începând cu anul 1851, schitul se numea oficial Schitul Mușinoaele. Vezi: ***, Mănăstirea Mușinoaele..., pp. 12-13; ***, Mănăstirea Mușinoaele. Județul Vrancea, Editura Episcopiei Buzăului și Vrancei, Buzău, 2008, p. 13.

³⁴ Conform spuselor Părintelui Sofronie Nechita, actualul stareț al Mănăstirii Mușinoaele, în perioada în care s-au făcut săpături arheologice pentru a se putea construi biserica mare a mănăstirii s-au descoperit mai multe morminte și cărămizi funerare care ar data din perioada domniei Sfântului Voievod Ștefan cel Mare (1457-1504) (din mărturia Părintelui Sofronie Nechita, actualul stareț al Mănăstirii Mușinoaele și ucenicul Părintelui Iosif Sandu, intervievat la data de 26 februarie 2023).

³⁵ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 8.

³⁶ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 52.

³⁷ Din nefericire prenumele duhovnicului fratelui Ioan Hulea este indescifrabil. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 3.

³⁸ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 74.

³⁹ Considerăm acest an elocvent datării cererii sale adresate episcopului de Roman deoarece la 21 ianuarie 1930, îi este eliberat ultimul document de care are nevoie pentru închinoviere. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 7.

-
- ⁴⁰ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 2.
- ⁴¹ Certificat de naștere nr. 3 datat la 28 august 1926. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 4.
- ⁴² Certificat de naționalitate nr. 1185 datat la 31 august 1926. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 5.
- ⁴³ Certificat de bună purtare și precum că nu este căsătorit nr. 1631 datat la 8 noiembrie 1929. AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 6.
- ⁴⁴ Certificat precum că nu este dator la Stat nr. 40 datat la 21 ianuarie 1930. AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 7.
- ⁴⁵ Dovada satisfacerii serviciului militar datată la 2 noiembrie 1929.
- ⁴⁶ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 3.
- ⁴⁷ Protosinghel Ioanichie Bălan, *Pateric Românesc ce cuprinde viața și cuvintele unor Sfinți și cuvioși părinți ce s-au nevoit în mănăstirile românești (secolele IV-XX)*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1990, p. 283.
- ⁴⁸ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 8.
- ⁴⁹ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 1.
- ⁵⁰ Este vorba de episcopul Lucian Triteanu, care a păstorit Episcopia Romanului timp de 15 ani, din 1932 până în 1947.
- ⁵¹ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 1.
- ⁵² Pr. Luca Liviu, Pr. Andrei Ionuț Stănilă, „Părintele Evghenie Hulea. Sfântul de la Mușinoaiele”..., p. 24.
- ⁵³ În Chestionarul realizat la Mănăstirea Mușinoaiele în 1955 privind parcursul monahal și clerical al Părintelui Evghenie Hulea este trecută data tunderii în monahism la 18 iunie 1930, însă aceasta nu poate fi acceptată deoarece abia în anul 1933 acesta înaintează o cerere în acest sens. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 8
- ⁵⁴ Din nefericire nu cunoaștem cu exactitate data tunderii în monahism a Părintelui Evghenie Hulea, fiindcă arhiva Schitului Sihastru a ars într-un incendiu. Însă, pe baza documentelor existente (Cererea de călugărie și Chestionarul datat la 9 iunie 1955) considerăm că acesta a fost tuns în monahism imediat după data de 18 iunie, însă nu mai târziu de 4 august, moment în care este propus spre hirotonia întru diacon. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 12.
- ⁵⁵ ***, *Mineiul pe Ianuarie*, tipărit în zilele păstoriei Preafericitului Părinte Teoctist Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și cu

aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997, 332.

⁵⁶ Diac. Ștefan Iloaie, Paul Caravia, Virgiliu Șt. Constantinescu, *Mărturisitori de după gratii. Slujitori ai Bisericii în temnițele comuniste*, supliment al Revistei *Renașterea*, Cluj-Napoca, 1995, p. 40. În această lucrare autorii fac și o distincție între Hulea Eugen „starețul Mănăstirii Moșinoaia” și Hulea Evghenie „preot din Vrancea. Pentru că a respectat Taina Sfintei Spovedanii, este arestat la 11 iunie 1950, cu ocazia răscoalei celor 32 de sate împotriva abuzurilor colectivizării forțate”. Distincția respectivă nu își are rostul, deoarece Părintele Evghenie Hulea este cel care a condus Mănăstirea Mușinoaele și tot el a fost închis în temniță pentru că nu a dorit să divulge secretul Sfintei Taine a Spovedaniei.

⁵⁷ Pe parcursul lucrării nu vom folosi deloc acest nume (decât atunci când vom cita documente oficiale ale Securității), deoarece considerăm că este o insultă adusă la adresa Părintelui Evghenie Hulea de către regimul comunist stalinizat și datorită faptului că el a primit la călugărie numele Sfântului Mucenic Evghenie.

⁵⁸ Se poate observa foarte bine modul în care Republica Populară Română, condusă de Partidul Comunist Român, încerca să se agațe de orice „portiță” pentru a fi mai aproape de „părintele” Stalin și de Uniunea Sovietică.

⁵⁹ Marieta Vincler, Diana Antonescu, *Un nume pentru fiecare. Dicționar onomastic*, Editura și Fundația Speranța, București, l.a., p. 67.

⁶⁰ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 25.

⁶¹ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 9.

⁶² AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 9.

⁶³ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 10.

⁶⁴ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 10.

⁶⁵ Cu siguranță este vorba de noaptea de 23 spre 24 august când acesta a luat decizia de a asculta de porunca episcopului Lucian, aceea de a veni la episcopie pentru a fi cercetat în vederea hirotoniei sale întru diacon. Această poruncă a episcopului era dată încă din 12 august și el a decis că este de cuviință ca acum să meargă la episcopie. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 9.

⁶⁶ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 10.

⁶⁷ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 11.

⁶⁸ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 11.

⁶⁹ În declarația părintelui Corneliu Georgescu apar următoarele informații: „A plecat după masă pe la ora 2 – 3 și nu este adevărat că ar fi adresat cuvinte necuviincioase la adresa P. [rea] Cuv. [iosului] Superior. Menționez că monahul Evghenie Hulea se poartă bine, cuviincios și în definiții este un bun călugăr, fapt ce a determinat pe P.[rea] Cuv.[iosul] Superior să-l recomande pentru a fi tuns în monahism și a ocupa postul de eclesiarh al schitului”. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 11.

⁷⁰ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 12-13.

⁷¹ Președintele comisiei a fost arhiepiscopul Ilarion Băcăuanul. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 12-13.

⁷² AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 14.

⁷³ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 14.

⁷⁴ Gabriel Timofte, „Doamne, dacă eu sufăr pentru Tine, arată-mi”. Monahul Valerian Grecu în dialog cu Gabriel Timofte (II), în: *Atitudini*, anul XIII (2021), nr. 71, p. 59.

⁷⁵ Cel mai probabil aceasta se întâmplă în jurul anilor 1948-1949. Vezi: Gabriel Timofte, „Doamne, dacă eu sufăr pentru Tine, arată-mi”..., pp. 58-59.

⁷⁶ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 8.

⁷⁷ Marius Nedelcu, „Mușinoaiele, locul unde tradiția isihastă a renăscut”, în: *Ziarul Lumina*, Serie Națională, anul VII (2011), nr. 160 (1964), Serie Regională, anul III (2011), nr. 160 (737), p. 5; ***, *Mănăstirea Mușinoaiele...*, p. 13.

⁷⁸ Pr. Luca Liviu, Pr. Andrei Ionuț Stănilă, „Părintele Evghenie Hulea. Sfântul de la Mușinoaiele”..., p. 22.

⁷⁹ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 15.

⁸⁰ Înainte de hirotonie are loc cercetarea (spovedania) candidatului de către duhovnicul acestuia. Astfel, în Referatul dat la 9 august 1935 duhovnicul menționează: „Ierodiaconul Evghenie Hulea, candidat la preoție, după cât mi-a descoperit, nu are niciun caz care l-ar putea opri de la hirotonia în preot”. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 16. În unele publicații apare informația conform căreia acesta ar fi fost hirotonit la 9 august 1935, însă această eroare s-a strecurat datorită necercetării fondurilor arhivistice existente. Vezi: Pr. Luca Liviu, Pr. Andrei Ionuț Stănilă, „Părintele Evghenie Hulea. Sfântul de la Mușinoaiele”..., p. 22.

⁸¹ La hirotonie a fost dus înaintea arhiepiscopului de Părintele Vasile Iordache și de Protosinghelul Gherontie Iculescu, cel mai probabil angajați în sectorul administrativ al Episcopiei. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 1/1955, f. 17.

⁸² În articolul publicat de Marius Nedelcu se specifică faptul că Părintele Evghenie Hulea ar fi ridicat o biserică de zid, însă această afirmație este falsă, deoarece dovezile arată foarte clar că a existat o biserică de lemn, care, din pricina degradării, a fost demolată în anii '80. Actualul stareț, Părintele Sofronie Nechita, a fost de față la demolarea respectivă. Într-un alt articol publicat de către redacția Revistei *Glusul Adevărului* se specifică același lucru.

⁸³ Aici se păstrează în totalitate pictura realizată în stil neobi-zantin, iar în partea de miazăzi este trecut și numele pictorului.

⁸⁴ Din mărturia Părintelui Sofronie Nechita, actualul stareț al Mănăstirii Mușinoaele și ucenicul Părintelui Iosif Sandu, inter-
vievat la data de 26 februarie 2023.

⁸⁵ Arhiva Episcopiei Romanului (în continuare AER), fond „Mănăstiri și schituri”, dosar nr. 14, f. 250. Într-o fotografie pe care am descoperit-o în arhiva domnului Gheorghe Pătrășcan, cel mai probabil de la alegerea ca stareț a Părintelui Evghenie Hulea, observăm că obștea schitului era formată din opt monahi.

⁸⁶ Din mărturia Părintelui Sofronie Nechita, actualul stareț al Mănăstirii Mușinoaele și ucenicul Părintelui Iosif Sandu, inter-
vievat la data de 26 februarie 2023.

⁸⁷ AER, fond „Mănăstiri și schituri”, dosar nr. 14, f. 17.

⁸⁸ AER, fond „Mănăstiri și schituri”, dosar nr. 14, f. 159.

⁸⁹ AER, fond „Mănăstiri și schituri”, dosar nr. 14, nenumerotat.

⁹⁰ AER, fond „Mănăstiri și schituri”, dosar nr. 14, f. 185.

⁹¹ AER, fond „Mănăstiri și schituri”, dosar nr. 14, f. 253.

⁹² AER, fond „Mănăstiri și schituri”, dosar nr. 14, f. 253.

⁹³ Vezi anexa nr. 1.

⁹⁴ AER, fond „Mănăstiri și schituri”, dosar nr. 14, f. 17, f. 159.

⁹⁵ Cristina Păiușan, Radu Ciuceanu, *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist...*, doc. 104, p. 206.

⁹⁶ Cristina Păiușan, Radu Ciuceanu, *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist...*, p. 206.

⁹⁷ Mihai Silviu Ivan, Ionel Ene, *Jertfă în spațiul mioritic*, Editura DMPress, Focșani, 2001, p. 89.

⁹⁸ Pr. Luca Liviu, Pr. Andrei Ionuț Stănilă, „Părintele Evghenie Hulea. Sfântul de la Mușinoaele”..., p. 21.

⁹⁹ Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare...*, p. 240.

¹⁰⁰ Mihai Timaru, *Memorial din cotul Carpaților...*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2005, p. 32.

¹⁰¹ George Enache, Adrian Nicolae Petcu, *Monahismul Ortodox și puterea comunistă în România anilor 50*, colecția „Biserica Ortodoxă Română în Dosarele Securității”, nr. 2, Editura Partener, Galați, p. 26.

¹⁰² Ion Paragină, în memoriile sale, *Frânturi din viața unui partizan* (aceste memorii se află la redacția revistei Scara din București și le-am consultat în luna martie a anului 2023), f. 15.

¹⁰³ Ion Paragină, în memoriile sale, *Frânturi din viața unui partizan*, f. 15.

¹⁰⁴ Tit Liviu Mălăncescu, *Rezistența vrânceană*, Editura Rawex Coms, București, 2010, p. 60.

¹⁰⁵ Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare...*, p. 238.

¹⁰⁶ Conform *Fișei matricole penale* din 23 octombrie 1949, emise de Penitenciarul Galați.

¹⁰⁷ Conform *Fișei matricole penale* din 23 octombrie 1949, emise de Penitenciarul Galați.

¹⁰⁸ Ion Paragină, în memoriile sale, *Frânturi din viața unui partizan*, f. 15.

¹⁰⁹ Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare...*, p. 238; Pr. Luca Liviu, Pr. Andrei Ionuț Stănilă, „Părintele Evghenie Hulea. Sfântul de la Mușinoaietele”..., p. 24.

¹¹⁰ Partidul (sau Organizația) „Totul pentru Țară” a aparținut Mișcării Legionare, fiind înființat în urma dizolvării Gărzii de Fier din 1933 și format din elementele care au rămas în urma dizolvării acestei organizații. Primul președinte al acestui partid a fost generalul Gheorghe Cantacuzino-Grănicerul (1869-1937), urmat fiind de inginerul Gheorghe Clime (1889-1939). La alegerile din decembrie 1937, Partidul „Totul pentru Țară” obține aproape 25% din voturi, fiind, în realitate, al doilea partid. Însă, din cele 800.000 de voturi, doar 500.000 sunt anunțate în mod oficial, restul de 300.000 fiind cenzurate de Ministerul de Interne, astfel acest partid trece pe locul al treilea în clasamentul oficial, imediat după Partidul Național Liberal și Partidul Național-Țărănesc. Vezi: Lucian Predescu, *Enciclopedia Cugetarea*, Editura Cugetarea, București, 1940, p. 959.

¹¹¹ Cristina Păiușan, Radu Ciuceanu, *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist...*, p. 206.

¹¹² Idem, p. 206.

¹¹³ Idem, p. 214.

¹¹⁴ Conform *Fișei matricole penale* din 23 octombrie 1949, emisă de Penitenciarul Galați.

¹¹⁵ Idem.

¹¹⁶ Mihai Timaru, *Memorial din cotul Carpaților...*, p. 66.

¹¹⁷ Mihai Timaru, *Memorial din cotul Carpaților...*, p. 67; Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare...*, p. 239.

¹¹⁸ Mihai Timaru, *Memorial din cotul Carpaților...*, p. 68.

¹¹⁹ Este greșit scris în unele publicații cum că Părintele Evghenie Hulea a fost condamnat prin Sentința nr. 814/11.06.1950 a Tribunalului Militar Galați, deoarece cercetând Arhivele Securității am descoperit că prima sa sentință s-a dat în octombrie 1950.

¹²⁰ În anumite surse este scrisă suma de 40.000 lei, însă în documentele Securității nu se regăsește această sumă de bani.

¹²¹ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 42.

¹²² ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 3, f. 145.

¹²³ Vasile Manea, *Preoți ortodocși în închisorile comuniste*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2010, p. 161.

¹²⁴ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 42.

¹²⁵ Mihai Timaru, *Memorial din cotul Carpaților...*, p. 69.

¹²⁶ Mihai Timaru, *Memorial din cotul Carpaților...*, p. 69.

¹²⁷ Mihai Timaru ne mărturisește următoarele: „Aveam două hârdaie mari care țineau loc de WC, erau golite de două ori pe zi, dimineața și seara”. Vezi: Mihai Timaru, *Memorial din cotul Carpaților...*, p. 69.

¹²⁸ În tradiția orală, dar și în cea mai mare parte a materialelor scrise s-a păstrat informația conform căreia Părintele Isac Borș, stareț al Schitului Mușinoaele între 1949-1959 și ucenic de suflet al Părintelui Evghenie Hulea, ar fi întreprins mai multe străduințe în vederea reducerii pedepsei părintelui, însă în Arhivele Securității nu se găsește nicio cerere semnată de Părintele Isac Borș în perioada 1949-1954. Ba mai mult, se semnează că anul eliberării părintelui ar fi fost 1953, ceea ce este total greșit din punct de vedere istoric, deoarece, conform documentelor existente, Părintele Evghenie Hulea a fost eliberat la data de 13 octombrie 1954. Nu anulăm dorința Părintelui Isac Borș de a-l fi eliberat pe Părintele Evghenie Hulea, însă considerăm că adevărul istoric trebuie scos la lumină, astfel încât să nu mai existe informații eronate referitoare la viața părintelui.

¹²⁹ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 3, f. 160.

¹³⁰ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 3, f. 231.

¹³¹ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 42.

¹³² ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 41.

¹³³ Mihai Timaru, *Memorial din cotul Carpaților...*, p. 71.

¹³⁴ Mircea Stănescu, *Reeducarea în România comunistă (1949-1955). Târgu Ocna, Ocnele Mari, Canalul Dunăre-Marea Neagră*, colecția Document, Editura Polirom, Iași, 2012, p. 125.

¹³⁵ Alexandru Badea Constantinescu, *Labirintul terorii*, Editura Sim Art, Craiova, 2006, Aices, 2008, p. 279. Pentru o prezentare de ansamblu a Canalului Dunăre-Marea Neagră, a se vedea: Marian Cojoc, *Istoria Dobrogei în secolul XX. I. Canalul Dunăre – Marea Neagră (1949 – 1953)*, Editura Mica Valahie, București, 2001.

¹³⁶ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 44.

¹³⁷ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 27.

¹³⁸ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 24.

¹³⁹ La 23 octombrie 1949, la începutul perioadei de detenție, când i se întocmește Fișa Matricolă Penală la Penitenciarul Galați, apare scris că părintele avea înălțimea de 1,68 m. Urma să fie supus la un tratament dur, cu regim alimentar precar.

¹⁴⁰ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 38.

¹⁴¹ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 25.

¹⁴² ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 38.

¹⁴³ În coloana de observații a Fișei de pontaj din august 1953 se specifică anumite lucruri, însă acestea nu se pot înțelege foarte bine, din pricina scrierii în creion și a trecerii timpului.

¹⁴⁴ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 37.

¹⁴⁵ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 34-37.

¹⁴⁶ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 34.

¹⁴⁷ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 25-33.

¹⁴⁸ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 30.

¹⁴⁹ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 25.

¹⁵⁰ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, p. 73.

¹⁵¹ Alexandru Badea Constantinescu, *Labirintul terorii...*, p. 325; Pintilie Iacob, *Băjenie și surghiun*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001, p. 111; Vasile Gurău, *După gratii...*, p. 407; Mircea Stănescu, *Reeducarea în România comunistă (1949-1955)...*, pp. 234-235.

¹⁵² În acea zi au fost obligați să lucreze la roabă în chiloți, deoarece, deși era iarnă, era o zi frumoasă și călduroasă. Conform Mircea Stănescu, *Reeducarea în România comunistă (1949-1955)...*, p. 235.

¹⁵³ Vasile Gurău, *După gratii...*, pp. 406-407.

¹⁵⁴ Vasile Gurău, *După gratii...*, p. 407.

¹⁵⁵ Alexandru Badea Constantinescu, *Labirintul terorii...*, p. 325.

¹⁵⁶ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, p. 72.

¹⁵⁷ În Fișa Medicală pentru deținuți nu se specifică data completării acesteia, dar este trecută vârsta deținutului. Cf. ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 39.

¹⁵⁸ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 39-40.

¹⁵⁹ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 44.

¹⁶⁰ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 27.

¹⁶¹ În acest sens, pe data de 1 februarie 1955 se publică la Secțiunea Raională Tecuci Obiectul investigării Părintelui Evghenie Hulea, primind ordinul numărul 341. A se vedea: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 25.

¹⁶² ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 74.

¹⁶³ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 70.

¹⁶⁴ Părintele Isac Borș a fost stareț al Schitului Mușinoaele între 1949-1959, până când Schitul avea să fie desființat ca urmare a decretului 410 din 1959.

¹⁶⁵ Alături de cererea de reînchinoviere este înaintată și o copie a Biletului de eliberare nr. 10567 din 13 octombrie 1954, pentru a demonstra că Părintele Evghenie Hulea și-a ispășit pedeapsa, copia fiind întărită de ștampila mănăstirii și de semnătura starețului. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 4.

¹⁶⁶ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 2.

¹⁶⁷ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 2.

¹⁶⁸ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 3.

¹⁶⁹ Printre cei care semnează această solicitare se numără și Ierodiaconul Emilian Nechifor, cel care a fost întemnițat o dată cu Părintele Evghenie Hulea, și Părintele Iosif Sandu, cel care i-a fost naș de călugărie actualului stareț al mănăstirii și care a oferit mai multe detalii despre activitatea Părintelui Evghenie. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 3.

¹⁷⁰ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 3, verso.

¹⁷¹ Canonul 84 Apostolic: (DEFĂIMAREA STĂPÂNIRII DE STAT SE PEDEPSEȘTE) „Dacă cineva ar ocări fără dreptate pe împărat (cârmuitor) sau pe dregător, să sufere pedeapsa și, dacă este cleric, să se caterisească, iar dacă este laic, să se afurisească”. Vezi: Arhid. Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe, note și comentarii*, ediție îngrijită de dr. Sorin Joantă, Editura Sophia, Sibiu, 2005, p. 53.

¹⁷² Canonul 4: (MONAHII SE SUPUN JURISDICȚIEI IERARHIEI BISERICEȘTI) „Cei care cu adevărat și fără prihană petrec viața cea singuratecă să fie învredniciți de cinstea cuvenită. Dar

fiindcă unii, folosind chipul monahal cu fățarnicie, tulbură bisericile și treburile politice, pribegind cu nepăsare prin cetăți, ba purtându-se cu gândul să-și întemeieze lor și mănăstiri, s-a părut (sinodului) ca nimeni și nicăieri să nu zidească sau să ridice mănăstire sau casă de rugă fără învoirea episcopului cetății. Iar cei care trăiesc viața monahală fie în vreo cetate, fie la țară, să se supună episcopului și să păzească liniștea și să petreacă numai în post și rugăciune, rămânând neîncetat în locurile în care au fost rânduiți; să nu tulbure nici treburile bisericești, nici cele ale vieții obștești, nici să nu se amestece în ele părăsindu-și mănăstirile lor, fără numai dacă ar fi rânduiți de către episcopul cetății pentru vreo trebuință urgentă [...]”. Vezi: Arhid. Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe...*, p. 87.

¹⁷³ Canonul 8: (ORICE CLERIC SĂ FIE SUB JURISDICTIA UNUI EPISCOP) „Clericii așezămintelor pentru săraci (azilurilor) și ai mănăstirilor și ai altarelor mucenicilor (sanctuarelor mucenicilor) să rămână sub cârmuirea (jurisdicția, ascultarea) episcopilor ce sunt în fiecare cetate, după predania (tradiția) Sfinților Părinți și să nu se tragă (sustragă) cu trufie de sub oblăduirea episcopului propriu. Iar cei ce îndrăznesc să răstoarne o astfel de tocmire (orânduire) în orice chip, și cei ce nu sunt supuși propriului lor episcop, dacă ar fi clerici, să fie supuși pedepselor canoanelor, iar dacă ar fi monahi sau mireni (laici) să fie afurisiți (excomunicați)”. Vezi: Arhid. Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe...*, p. 90.

¹⁷⁴ Canonul 22: (VIEȚUIREA CREȘTINIILOR SĂ FIE CUVINȚIOASĂ; CLERICII ȘI CĂLUGĂRII SĂ NU INTRE ÎN OSPĂTĂRII DECÂT DE NEVOIE) „Mare lucru este a închina totul lui Dumnezeu și a nu se robi dorințelor proprii. [...] Iar dacă s-ar și întâmpla cândva ca monahal sau un bărbat cu cinul preoțesc să nu-și ia cele de trebuință neapărată, și de nevoie vrea să tragă fie la han (ospătărie), fie la casa cuiva, acela să fie volnic (să aibă voie) a face lucrul acesta, ca silit de nevoie, numai (să-l facă) cu evlavie”. Vezi: Arhid. Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe...*, pp. 197-198.

¹⁷⁵ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 5.

¹⁷⁶ În documente se menționează „Parohia Mușinoaile”. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 5.

¹⁷⁷ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 6.

¹⁷⁸ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 7.

¹⁷⁹ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 7.

¹⁸⁰ Acest referat va fi înregistrat la Consistoriul Monahal Eparhial cu ordinul numărul 11654/1954. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 7.

¹⁸¹ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 7.

¹⁸² Aceste *acte la dosar* de care amintește Părintele Ipolit Ciubotaru sunt prezentate în raportul realizat de exarhul mănăstirilor din Eparhia Buzăului și de condamnarea dată de instanțele de judecată Părintelui Evghenie Hulea. Vezi: AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 7; ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. P000017, vol. 33 f. 42.

¹⁸³ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 7, verso.

¹⁸⁴ Vezi: Arhid. Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe...*, p. 96.

¹⁸⁵ CANONUL 34: (OSÂNDA CONSPIRAȚIEI SAU A UNELTI-RII) „Încă și aceasta orânduiește lămurit canonul preoțesc că dacă se oprește cu totul fărădelegea de moarte a uneltirii (crima conjurației, a conspirației), sau a ortăcirii (a urzirii, facerii de cete) și de către legile din afară (de stat) apoi cu mult mai vârtos se cuvine a se apăra (interzice) să se facă (întâmples) aceasta în Biserica lui Dumnezeu. Și noi ne străduim a păzi ca, dacă ar fi găsiți unii clerici sau monahi fie uneltind, fie ortăcindu-se, fie întinzând capcane (curse) episcopilor sau clericilor împreună cu dînșii, să cadă cu totul dintr-a lor treaptă”. Vezi: Arhid. Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe...*, pp. 137-138.

¹⁸⁶ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 7, verso.

¹⁸⁷ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 7, 8.

¹⁸⁸ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 8, verso.

¹⁸⁹ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 9.

¹⁹⁰ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 12.

¹⁹¹ AABV, fond „Mănăstiri”, dosar nr. 2/1955, f. 13.

¹⁹² ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 37.

¹⁹³ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 37.

¹⁹⁴ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 42-49.

¹⁹⁵ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 38.

¹⁹⁶ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 39-40.

¹⁹⁷ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 36.

¹⁹⁸ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 42.

¹⁹⁹ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 43.

²⁰⁰ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 12.

²⁰¹ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 10.

²⁰² ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 12.

²⁰³ Această notă informativă este dată pe 15 ianuarie 1959 către Secțiunea Regională MAI Panciu.

-
- ²⁰⁴ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 40.
- ²⁰⁵ Această notă informativă este dată pe 25 mai 1959 către Secțiunea Regională MAI Panciu.
- ²⁰⁶ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 39.
- ²⁰⁷ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 38.
- ²⁰⁸ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 41.
- ²⁰⁹ Pr. Luca Liviu, Pr. Andrei Ionuț Stănilă, *Părintele Evghenie Hulea. Sfântul de la Mușinoaiete...*, p. 25.
- ²¹⁰ În ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 75 se menționează: „În ziua de... 1955 ne vom deplasa un organ de-al nostru la mânăstirea de mai sus/Mușinoaiete/ necunoscut îmbrăcat în haine de miliție și cu alți milițieni care va întreba de armamentul care l(-)a avut acest preot și după cum noi cunoaștem în prezent că o parte din armament a fost aruncat în iazul pe care îl are schitul. Se va controla în iaz și indiferent dacă se găsește ceva sau nu va fi luat candidatul la postul din comună pentru ace(a)stă problemă, și de aici va fi dus la Raion unde se proceda la anchetarea lui”.
- ²¹¹ Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare...*, p. 240.
- ²¹² ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 23-24. Cele două solicitări sunt datate la 2 iunie, respectiv 4 iulie 1959.
- ²¹³ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 18-19. Cele două solicitări sunt datate la 28 iulie, respectiv 4 septembrie 1959.
- ²¹⁴ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 17.
- ²¹⁵ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 14.
- ²¹⁶ Din mărturia Părintelui Vasile Dabija, intervievat la data de 26 februarie 2023.
- ²¹⁷ Pr. Luca Liviu, Pr. Andrei Ionuț Stănilă, *Părintele Evghenie Hulea. Sfântul de la Mușinoaiete...*, p. 25. Din mărturia Părintelui Vasile Dabija, intervievat la data de 26 februarie 2023.
- ²¹⁸ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 7.
- ²¹⁹ Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare...*, p. 241.
- ²²⁰ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 7. Pe lângă Actul de deces, această informație este reluată și în Hotărârea privind încheierea dosarului de acțiune individuală. A se vedea: ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 3.
- ²²¹ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 7.
- ²²² Cicerone Ionițoiu, *Cartea de aur a rezistenței românești împotriva comunismului*, vol. I, Editura Hrisovul, 1995, p. 71.

-
- ²²³ Cicerone Ionițoiu, *Victimele terorii comuniste: arestați, torturați, înțemnițați, uciși. Dicționar H, I, J, K, L*, lucrare revizuită de dr. Mihaela Andreiovică, Editura Mașina de scris, 2003, p.75.
- ²²⁴ Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare...*, p. 241. Pr. Luca Liviu, Pr. Andrei Ionuț Stănilă, *Părintele Evghenie Hulea. Sfântul de la Mușinoaiete...*, p. 25.
- ²²⁵ Din mărturia Părintelui Vasile Dabija, intervievat la data de 26 februarie 2023.
- ²²⁶ Pr. Luca Liviu, Pr. Andrei Ionuț Stănilă, *Părintele Evghenie Hulea. Sfântul de la Mușinoaiete...*, p. 25. Din mărturia Părintelui Vasile Dabija, intervievat la data de 26 februarie 2023.
- ²²⁷ Vezi anexa nr. 3. Această cărămidă a fost descoperită în anul 2014, odată cu desfășurarea procesului de deshumare a osemintelor părintelui.
- ²²⁸ Vezi anexa nr. 4.
- ²²⁹ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 1-6.
- ²³⁰ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 1.
- ²³¹ ACNSAS, fond „Penal”, dosar nr. I 002810, f. 3.
- ²³² Calinic Botoșăneanul, *Sfinții – mlădițe din Hristos*, Editura Doxologia, Iași, 2010, p. 8.
- ²³³ Prerogativa de „Sfântul de la Mușinoaiete” a apărut pentru prima dată într-o publicație din Ziarul de Vrancea și aparține teologului Valentin Muscă, însă în evlavia sătenilor acesta era cunoscut deja ca sfânt.
- ²³⁴ Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare*, Editura Evdokimos, București, 2015, p. 239; Pr. Luca Liviu, Pr. Andrei Ionuț Stănilă, „Părintele Evghenie Hulea. Sfântul de la Mușinoaiete”, în: *Glasul Adevărului*, SN, anul XXVIII (2017), nr. 255, p. 24.
- ²³⁵ Gabriel Timofte, „Doamne, dacă eu sufăr pentru Tine, arată-mi”. Monahul Valerian Grecu în dialog cu Gabriel Timofte (II), în: *Atitudini*, anul XIII (2021), nr. 71, p. 59.
- ²³⁶ Din mărturia Părintelui Sofronie Nechita, actualul stareț al Mănăstirii Mușinoaiete și ucenicul Părintelui Iosif Sandu, intervievat la data de 26 februarie 2023.
- ²³⁷ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2016, p. 72.
- ²³⁸ Din mărturia Părintelui Sofronie Nechita, actualul stareț al Mănăstirii Mușinoaiete și ucenicul Părintelui Iosif Sandu, intervievat la data de 26 februarie 2023.

²³⁹ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, pp. 70-71.

²⁴⁰ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, p. 71.

²⁴¹ Idem, p. 72.

²⁴² Idem, p. 71.

²⁴³ Mircea Stănescu, *Reeducarea în România Comunistă (1949-1955)...*, p. 235; Vasile Gurău, *După gratii*, Editura Albatros, București, 1999, p. 406-407.

²⁴⁴ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, p. 73.

²⁴⁵ Gabriel-Andrei Timofte, „Sfântul care mi-a schimbat viața: Părintele Evghenie Hulea”, în: *Atitudini*, anul XIII (2021), nr. 68, p. 98.

²⁴⁶ Gabriel Timofte, „Doamne, dacă eu sufăr pentru Tine, arată-mi”. Monahul Valerian Grecu în dialog cu Gabriel Timofte (II)...., p. 59.

²⁴⁷ Din mărturia Părintelui Sofronie Nechita, actualul stareț al Mănăstirii Mușinoaiele și ucenicul Părintelui Iosif Sandu, interviuat la data de 26 februarie 2023.

²⁴⁸ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, p. 73.

²⁴⁹ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, p. 71; Roman Braga, *Exploring the Inner Universe: Joy - the mystery of life*. Rives Junction, MI: Holy Dormition Monastery Presspp, 1996, pp. 44-47; David George Subu, „Doamne miluiește”: The life of a contemporary orthodox christian monastery, Western Michigan University Kalamazoo, Michigan, 1997, p. 66.

²⁵⁰ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, p. 71.

²⁵¹ Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare...*, p. 237; Gabriel-Andrei Timofte, „Sfântul care mi-a schimbat viața: Părintele Evghenie Hulea”...., p. 96; Gabriel Timofte, „Doamne, dacă eu sufăr pentru Tine, arată-mi”. Monahul Valerian Grecu în dialog cu Gabriel Timofte (II)...., p. 53; din mărturia Părintelui Sofronie Nechita, actualul stareț al Mănăstirii Mușinoaiele și ucenicul Părintelui Iosif Sandu, interviuat la data de 26 februarie 2023.

²⁵² Din mărturia Părintelui Sofronie Nechita, actualul stareț al Mănăstirii Mușinoaiele și ucenicul Părintelui Iosif Sandu, interviuat la data de 26 februarie 2023.

²⁵³ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, pp. 70-71.

²⁵⁴ Idem, p. 72.

²⁵⁵ Tit Liviu Mălăncescu, *Rezistența vrânceană*, Editura Rawex Coms, București, 2010, p. 60. Relația dintre grupul de rezistență anticomunistă condus de Ion Paragină și slujitorii din Munții Vrancei – Părinții Evghenie Hulea și Teodosie Filimon – ne este descrisă de Mihai Timaru, unul dintre partizani: „Toată această atmosferă de viață spirituală și de trăire patriotică, pe care o duceam în grup, era întreținută de părintele stareț de la schitul Brazielor, părintele Filimon Teodosie, care Duminica oficia slujbe religioase, ținea predici, ne citea din Evanghelie, ne vorbea despre viața lui Iisus”. Vezi: George Enache, Adrian Nicolae Petcu, *Monahismul Ortodox...*, p. 26.

²⁵⁶ Ieromonah Gherasim Soca, „Rolul duhovnicilor români în păstrarea unității naționale”, lucrare prezentată în cadrul Colocviului „Unitatea de limbă, credință și neam. Sensul culturii române” desfășurat la Putna în perioada 23-25 august 2018, lucrările fiind publicate în: *Caietele de la Putna*, anul XI (2018), nr. 12, p. 208.

²⁵⁷ Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare...*, p. 239; Pr. Luca Liviu, Pr. Andrei Ionuț STĂNILĂ, „Părintele Evghenie Hulea. Sfântul de la Mușinoaiele”..., p. 24.

²⁵⁸ Mihai Silviu Ivan, Ionel Ene, *Jertfă în spațiul mioritic*, Editura DMPress, Focșani, 2001, p. 89; Cristina Păiușan, Radu Ciuceanu, *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist. 1945-1958...*, p. 206; Pr. Luca Liviu, Pr. Andrei Ionuț Stănilă, „Părințele Evghenie Hulea. Sfântul de la Mușinoaiele”..., p. 21.

²⁵⁹ La o distanță de aproximativ 100 de metri de mănăstire locuia un om care făcea adeseori presiuni asupra conducerii mănăstirii, pentru a putea desființa mănăstirea, astfel încât să poată ajunge el în posesia pământurilor mănăstirii. După moartea acestui localnic, conflictul a fost purtat până în urmă cu câțiva ani de către fiul acestuia, care recent a trecut la cele veșnice. În prezent încă mai există locuința în care locuia acest fiu și se poate vedea pe drumul spre mănăstire.

²⁶⁰ Cristina Păiușan, Radu Ciuceanu, *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist. 1945-1958...*, p. 206; Fabian Seiche, *Martiri și mărturisitori români din secolul XX. Închisorile comuniste din România*, Editura Agaton, Făgăraș, 2010, p. 284.

²⁶¹ ASRI, fond „D”, dosar nr. 2488, vol. I, f. 564-581.

²⁶² Cezarina Condurache, *Sfinții închisorilor. 28 de biografii exemplare...*, p. 238.

²⁶³ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, p. 72.

²⁶⁴ Vasile Gurău, *După grații...*, p. 407.

²⁶⁵ Gabriel Timofte, „Va mai da Țara Românească un rând de martiri!”. Monahul Valerian Grecu în dialog cu Gabriel Timofte, în: *Atitudini*, anul XIV (2022), nr. 74, p. 65.

²⁶⁶ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, p. 170.

²⁶⁷ Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. II, EIBMBO, București, 1981, pp. 580-584.

²⁶⁸ Annie Muscă, „Lumina din curtea Mănăstirii Mușinoaele, părintele Evghenie Hulea”, <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/an-omagial/lumina-din-curtea-manastirii-musunoaiele-parintele-evghenie-hulea-165969.html>, 2 mai 2023.

²⁶⁹ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, pp. 168- 170.

²⁷⁰ Gabriel Timofte, „Doamne, dacă eu sufăr pentru Tine, arată-mi”. Monahul Valerian Grecu în dialog cu Gabriel Timofte (II)...., p. 59.

²⁷¹ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, p. 71.

²⁷² Din mărturia Părintelui Sofronie Nechita, actualul stareț al Mănăstirii Mușinoaele și ucenicul Părintelui Iosif Sandu, intervievat la data de 26 februarie 2023.

²⁷³ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, p. 168.

²⁷⁴ Idem, p. 72.

²⁷⁵ Idem, p. 73

²⁷⁶ Idem, p. 170.

²⁷⁷ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, p. 74.

²⁷⁸ Din mărturia Părintelui Vasile Dabija, intervievat la data de 26 februarie 2023: „Înainte de a ajunge la slujba de reînnoire a osemintelor Părintelui Evghenie Hulea, aveam o pomenire în sat, la domnul Nicu Dabija. Coincide numele, dar nu suntem rude. În momentul în care stăteam la masă, am început să vorbim și le-am spus oamenilor că voi merge la un eveniment important la mănăstire (n.n. Mușinoaele). La masă era și băiatul unui pădurar care a avut canton în zona mănăstirii. Când a auzit unde merg, a început a-mi povesti: «Când eram copii ne jucam în curtea

mănăstirii și căutam tot felul de lucruri. Iar o dată am intrat în biserica veche de lemn și am văzut o cutie metalică închisă. Cu toții credeam că era o comoară, însă când am deschis-o aceasta era plină de fotografii cu Părintele Evghenie și cu obștea Schitului Mușinoaele. Cu adevărat o comoară de mare preț.» Cel care mi-a povestit aceste lucruri absolvise Liceul Militar, iar în 1989 era de doi ani ofițer de Securitate. Iată deci, un copil care avea să devină tortionar a găsit aceste fotografii și nu a uitat de personalitatea Părintelui Evghenie, chiar dacă nu l-a cunoscut”.

²⁷⁹ Vezi anexa nr. 5.

²⁸⁰ Inscripție identificată pe piciorul Sfintei Cruci. Vezi anexa nr.

5.

²⁸¹ Ambrozie, episcopul Giurgiului, *Învierea Domnului – sărbătoarea vieții și a nemuririi. Pastorală la Învierea Domnului*, Editura Episcopiei Giurgiului, Giurgiu, 2021, p. 9.

²⁸² În Ziarul de Vrancea, Valentin Muscă spunea că „povestea sfântului de la Mușinoaele merită cunoscută de generația născută după 1989, care are nevoie de repere morale într-o lume amorală”. Vezi: Valentin Muscă, „Călugărul anticomunist”, <https://www.ziaruldevrancea.ro/special/educatie/17953-calugarul-anticomunist.html>, 2 mai 2023.

²⁸³ Principalul autor care a adus această falsă informație în atenția publicului a fost Cicerone Ionițoiu, mărturisitor din temnițele comuniste. În acest sens, vezi: Cicerone Ionițoiu, *Cartea de aur a rezistenței românești împotriva comunismului*, vol. I, Editura Microhart, 1998, p. 71; Cicerone Ionițoiu, *Victimele terorii comuniste. Arestați, torturați, întemnițați, uciși. Dicționar H, I, J, K, L*, lucrare revizuită de dr. Mihaela Andreiș, Editura Mașina de scris, 2003, p. 75.

²⁸⁴ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, p. 168.

²⁸⁵ Idem, p. 71.

²⁸⁶ Idem, p. 168.

²⁸⁷ Idem, p. 72.

²⁸⁸ Idem, p. 74; Gabriel Timofte, „Doamne, dacă eu sufăr pentru Tine, arată-mi”. Monahul Valerian Grecu în dialog cu Gabriel Timofte (II)...”, p. 59; Pr. Cristian Bocu, „Gânduri la aducerea osemintelor Părintelui Evghenie Hulea. Mănăstirea Mușinoaele, 17 mai 2014”, în: *Glasul Adevărului*, S.N., anul XXVIII (2019), nr. 225, p. 30; Din mărturia Părintelui Vasile Dabija, intervievat la data de 26 februarie 2023.

²⁸⁹ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, pp. 70-72; 168.

²⁹⁰ Vezi anexa nr. 1.

²⁹¹ Dinu Cruga, *Trepte duhovnicești: interviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga...*, pp. 74-75.

²⁹² Din mărturia lui Ș.P., frate al Mănăstirii Mușinoaele, care nu a vrut să îi fie redat numele ci doar inițialele numelui și prenumelui, interviuat la data de 16 septembrie 2022.

²⁹³ Idem.

²⁹⁴ Gabriel-Andrei Timofte, *Sfântul care mi-a schimbat viața: Părintele Evghenie Hulea...*, pp. 96-98.

²⁹⁵ Vezi anexa nr. 3.

²⁹⁶ Din mărturia Părintelui Sofronie Nechita, actualul stareț al Mănăstirii Mușinoaele și ucenicul Părintelui Iosif Sandu, interviuat la data de 26 februarie 2023.

²⁹⁷ <https://basilica.ro/sfantul-sinod-primele-decizii-din-2021/> (accesat la data de 17 martie 2023)

²⁹⁸ Pr. Dr. Mihai Valică, „Mărturii ale minunilor sfinților închisorilor”, în volumul *Mărturisitorii din temnițele comuniste. Minuni. Mărturii. Repere*, ediția a IV-a revizuită și adăugită, ediție îngrijită de Danion Vasile, Editura Areopag, București, 2021, p. 29.

²⁹⁹ Din mărturia Părintelui Vasile Dabija, interviuat la data de 26 februarie 2023.

³⁰⁰ Valentin Muscă publică un frumos articol în care scrie despre evenimentele care vor avea loc la Mănăstirea Mușinoaele. Vezi: Valentin Muscă, *Sfântul de la Mușinoaele se întoarce acasă*, <https://www.ziaruldevrancea.ro/actualitatea/ultimele-stiri/1588803770-sfantul-de-la-musunoaele-se-intoarce-acasa.html>, accesat la data de 21 martie 2023.

³⁰¹ Conform mărturiei domnului Felix Pătrășcanu, unul dintre oamenii care au sprijinit financiar acest demers, Părintele Evghenie Hulea, alături de viețuitorii Mănăstirii Mușinoaele, l-a ajutat pe Ionel Pătrășcanu, fost deținut și unchiul domnului Felix Pătrășcanu, în momentul în care acesta se ascundea de Securitate în zona Mănăstirii Mușinoaele. Mai mult decât atât – afirmă domnul Felix Pătrășcanu – există posibilitatea să existe o legătură de rudenie între familia sa și familia Părintelui Evghenie Hulea, datorită faptului că mama sa provine tot din localitatea Poiana, localitate în care s-a născut, a crescut și a locuit Părintele Evghenie. Această informație nu a fost dovedită din punct de vedere genealogic, însă nădăjduim ca timpul să scoată la lumină

adevărul istoric. Vezi: Pr. Cristian Bocu, „Gânduri la aducerea osemintelor Părintelui Evghenie Hulea...”, pp. 29-30.

³⁰² Vezi anexa nr. 4.

³⁰³ Din mărturia Părintelui Vasile Dabija, intervievat la data de 26 februarie 2023.

³⁰⁴ Ne-a mărturisit părintele Vasile Dabija că inițial, alături de Părintele Cleopa Nechita, stabilise ca osemintele să fie puse într-un sac de pânză și apoi să fie reînhumate, însă au simțit ceva în interiorul lor și și-au schimbat decizia, hotărând ca cei doi să fie reînhumati în veșminte preoțești, neștiind că aceștia nu au avut parte de această rânduială specifică clericilor la înmormântarea lor. Iar când au descoperit că nu fuseseră înmormântați în veșminte preoțești și-au dat seama că ceea ce au simțit nu a fost întâmplător, ci că Dumnezeu le-a descoperit în chip tainic ceea ce Își dorea.

³⁰⁵ Vezi anexa nr. 3.

³⁰⁶ Din mărturia Părintelui Vasile Dabija, intervievat la data de 26 februarie 2023. Din mărturia Părintelui Sofronie Nechita, actualul stareț al Mănăstirii Mușinoaele și ucenicul Părintelui Iosif Sandu, intervievat la data de 26 februarie 2023.

³⁰⁷ Pr. Cristian Bocu, „Gânduri la aducerea osemintelor Părintelui Evghenie Hulea...”, p. 27.

³⁰⁸ În acest sens având mărturia Părintelui Sofronie Nechita, cel care pe atunci era ierodiaconul mănăstirii și care ne-a mărturisit minunea din timpul citirii Psaltirii.

³⁰⁹ Pr. Cristian Bocu, „Gânduri la aducerea osemintelor Părintelui Evghenie Hulea...”, p. 29.

³¹⁰ Cimitirul Mănăstirii Mușinoaele, cel puțin pentru zona Vrancei, este unic, dacă am putea folosi acest cuvânt pentru a însuma toate caracteristicile duhovnicești ale acestuia. Acesta se află lângă izvorul de unde viețuitorii mănăstirii se aprovizionează cu apă și este cuprins de o liniște deplină. În acest cimitir, majoritatea monahilor înmormântați sunt necunoscuți, deoarece cimitirul inițial al mănăstirii era pe locul actualei biserici principale și a fost mutat în timpul stăreției Părintelui Evghenie Hulea.

³¹¹ Întregul eveniment dedicat reînhumării osemintelor celor doi stareți poate fi vizionat accesând următorul link: <https://youtu.be/8i-ZDsAojtg> (*Lumină Lină - Slujba de reînhu-mare și comemorare a Părintelui Evghenie Hulea*).

³¹² Pr. Cristian Bocu, „Gânduri la aducerea osemintelor Părintelui Evghenie Hulea...”, p. 30; Din mărturia Părintelui Sofronie Nechita, actualul stareț al Mănăstirii Mușinoaele și ucenicul Părintelui Iosif Sandu, intervievat la data de 26 februarie 2023.